

STUREN OP VOORZIENINGEN

Samenvatting

Doel van de nota

Deze nota Sturen op Voorzieningen schetst een beeld van het huidige voorzieningenniveau in Flevoland en de bijdrage die de provincie levert en in de toekomst gaat leveren om het voorzieningenniveau te versterken. Deze nota bevat geen nieuw beleid, maar legt de verbanden tussen het huidige voorzieningenniveau, de gebiedsgerichte thema's, de (Europese) subsidieprogramma's en de (sectorale) beleidsnotities.

Aanleiding

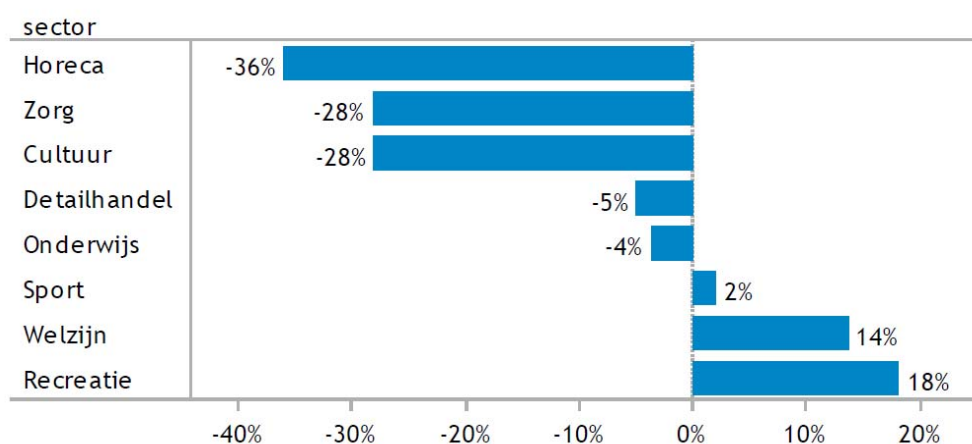
In het Coalitieakkoord 2011-2015 'Flevoland zelfstandig en uniek' is aangegeven dat de coalitie streeft naar het terugbrengen van de achterstand van het Flevolandse voorzieningenniveau naar -10% in deze bestuursperiode. Dit doel is bekrachtigd in het College Uitvoeringsprogramma. Tevens is hierin opgenomen dat er nieuwe indicatoren voor het meten van het voorzieningenniveau zullen worden opgesteld.

De sinds 2001 gehanteerde methode van ABF, het meten van het aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners in de voorzieningensector, maakt vergelijking in de tijd en met de rest van Nederland goed mogelijk. Beperking van deze methode is dat deze is gebaseerd op twee variabelen - de omvang van de werkgelegenheid in de betreffende sector en de omvang van de bevolking - waar de provincie weinig directe invloed op kan uitoefenen. Ook vallen initiatieven van bewoners en vrijwilligers, waarbij geen sprake is van betaalde arbeid, buiten de statistieken. In deze nota zijn deze cijfers aangevuld met andere bronnen om zo het beeld van het voorzieningenniveau verder in te vullen.

Het Flevolandse voorzieningenniveau en de ontwikkeling van de werkgelegenheid

De achterstand in het voorzieningenniveau is in 2011 ingelopen tot -15%. Dit betekent dat er in Flevoland 15% minder banen per 1.000 inwoners in de voorzieningensector zijn. Dit percentage betreft het gemiddelde van het voorzieningenniveau (aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners). Wanneer we inzoomen op de verschillende sectoren dan ontstaat het volgende beeld.

Figuur 0.1 Het voorzieningenniveau in Flevoland ten opzichte van Nederland in 2011, uitgesplitst naar sector en uitgedrukt in aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners

Bron: LISA, bewerking provincie Flevoland

In de periode 2000-2011 heeft zich in Flevoland een forse groei voorgedaan in het aantal banen in de voorzieningensector. Waar het aantal banen in de voorzieningensector landelijk met 27% toenam, bedroeg de groei in Flevoland 70%.

Wanneer we kijken naar de verdeling van alle nieuwe banen over de onderdelen van de voorzieningensector dan blijkt dat de groei zich in alle sectoren heeft voorgedaan. De groei was het grootst in de zorg, gevolgd door de detailhandel, het onderwijs en de welzijnssector.

Provinciale inzet op de versterking van het voorzieningenniveau

Om het voorzieningenniveau verder te versterken levert de provincie een bijdrage via:

- De specifieke beleidsnotities op het gebied van zorg, cultuur en sport
- De gebiedsgerichte thema's (zoals Almere 2.0 en Noordelijk Flevoland)
- De subsidieprogramma's (zoals Leader en het pMJP)
- De middelen die vanuit IFA (€ 24 mln), Zuiderzeelijngelden (€ 30,5 mln) en de extra middelen voor economie en voorzieningen (€ 4 mln) worden ingezet.

Bij de totstandkoming en uitvoering van het specifieke provinciale beleid en de gebiedsgerichte thema's worden gemeenten en andere organisaties nauw betrokken.

Monitoring

De monitoring van de provinciale inzet op het voorzieningenniveau vindt in het vervolg plaats via de Tussenbalans van het College Uitvoeringsprogramma en de P&C-cyclus. Via de maatschappelijke effecten, doelen en activiteiten in het College Uitvoeringsprogramma en de P&C-cyclus zijn indicatoren geformuleerd waar langs gemonitord kan worden.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en opgave	1
1.2 Doel van deze nota	1
1.3 De provinciale rol ten aanzien van voorzieningen	1
1.4 Opbouw van deze nota	2
1.5 Tot slot	2
2. Het Flevolandse voorzieningenniveau in beeld	3
2.1 Toelichting op de gebruikte cijfers	3
2.2 Het voorzieningenniveau in Flevoland	3
2.3 Het voorzieningenniveau per sector	4
2.4 Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de voorzieningensector	6
A. Zorg	9
A1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	9
A2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	14
A3. Rol- en taakverdeling op het terrein van zorg	15
A4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	15
B. Cultuur	17
B1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	17
B2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	21
B3. Rol- en taakverdeling op het terrein van cultuur	21
B4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	21
C. Onderwijs	23
C1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	23
C2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	27
C3. Rol- en taakverdeling op het terrein van onderwijs	27
C4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	27
D. Sport	29
D1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	29
D2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	33
D3. Rol- en taakverdeling op het terrein van sport	33
D4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	33
E. Welzijn	35
E1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	35
E2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	37
E3. Rol- en taakverdeling op het terrein van welzijn	37
E4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	38

F. Recreatie & toerisme, horeca en detailhandel	39
F1. Het voorzieningenniveau in Flevoland	39
F2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	42
F3. Rol- en taakverdeling op het terrein van recreatie, toerisme, horeca en detailhandel	42
F4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau	43
 G. Bereikbaarheid van voorzieningen	 45
G1. De bereikbaarheid van voorzieningen in Flevoland	45
G2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland	50
G3. Rol- en taakverdeling op het terrein van mobiliteit en bereikbaarheid	50
G4. Provinciale bijdrage aan de bereikbaarheid	50
 3. De provinciale inzet op het voorzieningenniveau	 51
3.1 Ruimtelijke programma's die zich richten op maatschappelijke structuurversterking	51
3.2 Subsidieprogramma's gericht op projecten en initiatieven	52
3.3 Sectorale beleidsnotities	53
3.4 Tot slot	53
 4. Doelstellingen 2013 en monitoring	 55
4.1 Doelstelling 2013	55
4.2 Monitoring	59
 Bijlagen	
Bijlage 1: Omgevingsagenda Dashboard Voorzieningen	
Bijlage 2: Profiel provincie Flevoland	
Bijlage 3: Voorzieningenniveau per sector	
Bijlage 4: Overzicht SBI-indeling	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en opgave

Goede voorzieningen zijn belangrijk voor het leefklimaat van de samenleving, voor de werkgelegenheid en voor de toeristische ontwikkeling van Flevoland. Daarom hecht de provincie groot belang aan de kwaliteit, kwantiteit en bereikbaarheid van de Flevolandse voorzieningen.

In onze jonge provincie is het voorzieningenniveau iets wat moet groeien. In verhouding tot de rest van Nederland hebben we op dit punt nog steeds een achterstand. Deze achterstand is de afgelopen jaren al deels ingelopen. Ons streven, zoals verwoord in ons coalitieakkoord, is om de achterstand in het voorzieningenniveau ten opzichte van de rest van Nederland terug te brengen tot -10%.

Het voorzieningenniveau is een breed begrip. Met voorzieningen bedoelen we faciliteiten waar de bewoners en bezoekers in Flevoland gebruik van kunnen maken. Het gaat dan om voorzieningen op het terrein van zorg, cultuur, onderwijs, sport, welzijn, recreatie, horeca en detailhandel.

1.2 Doel van deze nota

Gericht sturen op de versterking van het voorzieningenniveau vergt inzicht in de huidige stand van zaken en ontwikkeling in het Flevolands voorzieningenniveau. Het doel van deze nota is:

- Inzichtelijk maken hoe het staat met het voorzieningenniveau in Flevoland en waar de achterstand precies zit;
- Per sector een beeld schetsen van het voorzieningenniveau, de ontwikkelingen die gevolgen hebben voor het toekomstig voorzieningenniveau en de taak- en rolverdeling binnen de sector;
- Laten zien hoe wij als provincie een bijdrage leveren en zullen leveren aan het versterken van het voorzieningenniveau in Flevoland.

Deze nota Sturen op Voorzieningen bevat geen nieuw beleid, maar geeft inzicht in het huidige voorzieningenniveau en legt verbanden tussen de gebiedsgerichte thema's, (Europese) subsidieprogramma's, sectorale beleidsnoties en het voorzieningenniveau. Er is veel feitelijke informatie verzameld om het voorzieningenniveau breed in beeld te brengen.

1.3 De provinciale rol ten aanzien van voorzieningen

In de afgelopen 25 jaar is veel aandacht uitgegaan naar de sociale en maatschappelijke ontwikkelingen in de provincie. In het Coalitieakkoord 2011-2015 'Flevoland zelfstandig en uniek' is uitgesproken dat hier langzaam verandering in gaat komen. Dit is deels ingegeven door een veranderende kijk van de nationale overheid op het lokaal en regionaal bestuur, maar ook de veranderde financiële omstandigheden dwingen tot het maken van scherpe keuzes. De provincie gaat zich meer dan voorheen inzetten op de provinciale kerntaken en richt zich met name op de onderwerpen ruimte, economie en bereikbaarheid alsmede cultuur waar dit de lokale belangen overstijgt. Samenlevingsontwikkeling, maatschappelijke en sociale ondersteuning zijn geen provinciale verantwoordelijkheid, maar behoren vooral tot de taak van de gemeenten die dat in samenwerking met hun maatschappelijke partners goed kunnen organiseren.

Goede voorzieningen op het terrein van onderwijs, welzijn, zorg, cultuur, recreatie, sport, horeca en detailhandel zijn echter essentieel voor het leefklimaat van de samenleving. Daarom acht de provincie een kwalitatief en kwantitatief passend of toereikend voorzieningenniveau in Flevoland van groot belang, evenals de bereikbaarheid ervan.

Het voorzieningenniveau blijft dan ook een aandachtspunt, zeker zolang de Flevolandse bevolking blijft groeien is het noodzakelijk om hier op in te zetten. Met de aandacht voor het voorzieningenniveau wordt een uitzondering gemaakt op de concentratie van de provincie op de kerntaken.

De provincie levert op vele manieren een bijdrage aan het voorzieningenniveau. Dit gebeurt via specifiek beleid waarin het betreffende onderwerp centraal staat. Denk hierbij aan sport, cultuur en zorg. Daarnaast is de provincie bezig met het ontwikkelen van de provincie via gebiedsgerichte programma's. In deze integrale programma's worden naast andere doelstellingen ook, direct dan wel indirect, doelstellingen gerealiseerd op het gebied van het voorzieningenniveau. Ook levert de provincie met een aantal subsidieprogramma's een bijdrage aan het versterken van het voorzieningenniveau.

1.4 Opbouw van deze nota

In het volgende hoofdstuk gaan we in op het Flevolandse voorzieningenniveau. Hoe staat Flevoland ervoor, hoe heeft het voorzieningenniveau zich ontwikkeld, zijn vragen die aan de orde komen. Vervolgens geven de onderdelen A t/m G een verbijzondering per sector. Voor achtereenvolgens zorg, cultuur, onderwijs, sport, welzijn, recreatie, toerisme, horeca, detailhandel en bereikbaarheid gaan we dieper in op de actuele stand van zaken, de ontwikkelingen, de taakverdeling tussen partijen in het veld en de bijdrage die de provincie levert en gaat leveren vanuit het specifieke sectorbeleid.

In hoofdstuk 3 leggen we de relatie tussen de inzet in de gebiedsgerichte thema's (zoals pMJP, Almere 2.0), de (Europese) subsidieprogramma's en de sectorale beleidsnotities sport, cultuur en zorginnovatie enerzijds en het voorzieningenniveau anderzijds. Hierdoor ontstaat een overzicht van de provinciale inzet op het versterken van het voorzieningenniveau. Hoofdstuk 4 gaat tot slot in op de - voor het voorzieningenniveau relevante - beoogde maatschappelijke effecten, doelen en activiteiten in de concept-begroting 2013 en de wijze waarop de monitoring gaat plaatsvinden.

1.5 Tot slot

Wij hebben grote zorgvuldigheid betracht bij het opstellen van deze nota, het onderliggende onderzoek en de presentatie van de gegevens.

Het onderzoek, zoals dat in eerdere jaren door ABF en in 2011 door de provincie op vergelijkbare wijze is uitgevoerd, maakt gebruik van het LISA-vestigingenregister. In dit register staan bedrijven en stichtingen geregistreerd onder de SBI-code van de hoofdactiviteit. Het is mogelijk dat er (kleine) afwijkingen optreden ten opzichte van de werkelijkheid door het gebruik van deze bron, en wel om een tweetal redenen. De eerste reden is dat nevenactiviteiten van bedrijven en stichtingen in het LISA niet apart worden geregistreerd, tenzij hier een apart bedrijf(sonderdeel) voor is opgericht. En in de tweede plaats kan het bij bedrijven of stichtingen met meerdere vestigingen voorkomen dat de werkgelegenheid is toegedeeld aan de gemeente waarin de hoofdvestiging staat.

Naast het onderzoek op basis van het LISA is voor deze nota gebruik gemaakt van cijfers en gegevens die afkomstig zijn uit openbare bronnen. Wij zijn uitgegaan van de juistheid van deze gegevens.

2. Het Flevolandse voorzieningenniveau in beeld

Dit hoofdstuk schetst een actueel beeld van de huidige stand van zaken en de ontwikkeling van het Flevolandse voorzieningenniveau.

2.1 Toelichting op de gebruikte cijfers

Voordat we ingaan op de cijfers, is enige achtergrondinformatie op zijn plaats. Om een beeld te krijgen van de stand van het voorzieningenniveau heeft de provincie in 2001 het onderzoeksbureau ABF gevraagd een meetmethode te ontwikkelen. Er is toen voor gekozen om het voorzieningenniveau uit te drukken in het aantal arbeidsplaatsen per voorzieningensector per 1.000 inwoners van het gebied. ABF heeft de afgelopen jaren meerdere malen de stand van zaken opgemaakt, meest recentelijk in 2009. In 2012 heeft de provincie, op basis van dezelfde bron, het LISA-vestigingenregister¹, het onderzoek op vergelijkbare wijze uitgevoerd.

Het voordeel van de gekozen meetmethode is dat daarmee de ontwikkeling in Flevoland goed vergelijkbaar is in de tijd en met de rest van Nederland. De beperking van deze methode is dat het zich richt op de omvang van de werkgelegenheid in de betreffende sector en de provincie op beide variabelen - werkgelegenheid en inwoneraantallen - weinig directe invloed uitoefent. Ook vallen initiatieven van bewoners en vrijwilligers, waarbij geen sprake is van betaalde arbeid, buiten de statistieken. In deze nota is om die reden niet alleen naar deze werkgelegenheidsgegevens gekeken, maar zijn deze aangevuld met andere bronnen om het beeld van het Flevolandse voorzieningenniveau verder in te vullen.

2.2 Het voorzieningenniveau in Flevoland

Ons onderzoek op basis van het LISA wijst uit dat het voorzieningenniveau voor alle sectoren gezamenlijk (onderwijs, zorg, welzijn, recreatie, cultuur, sport, horeca en detailhandel) in Nederland in 2011 ligt op 172 werkzame personen per 1.000 inwoners. Voor Flevoland ligt dat aantal op 147 werkzame personen in de voorzieningensector per 1.000 inwoners.

Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de achterstand in Flevoland $172 - 147 = 25$ arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners bedraagt. Dit getal kan op twee manieren worden geduid, namelijk:

- De achterstand in Flevoland bedraagt 15%² ten opzichte van het Nederlands gemiddelde, en
- Het voorzieningenniveau in Flevoland moet met 17%³ toenemen om gelijk te komen met het Nederlands gemiddelde.

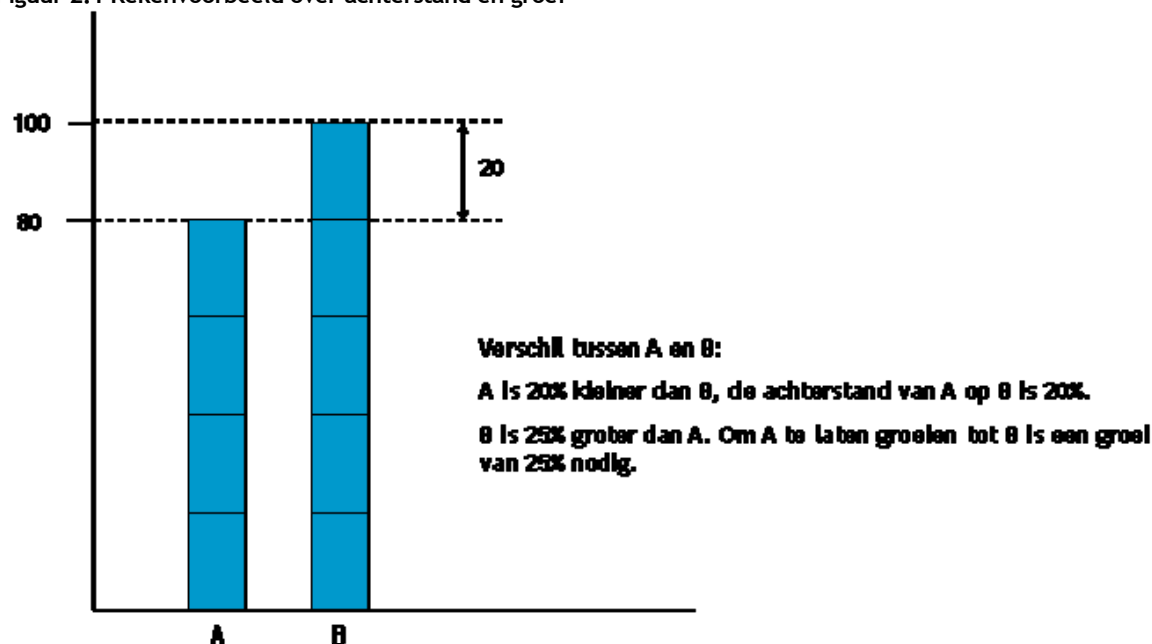
In het volgende figuur verduidelijken we dit verschil in benadering aan de hand van een voorbeeld.

¹ LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. Bedrijven en werkgelegenheid zijn gecategoriseerd naar SBI-code, een code dat een bedrijf krijgt bij inschrijving in het Handelsregister van de KvK. SBI staat voor Standaard Bedrijfsindeling 2008 en is opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dit wordt gebruikt om bedrijven in te delen naar hun hoofdactiviteiten.

² namelijk $25/172 \cdot 100$

³ namelijk $25/147 \cdot 100$

Figuur 2.1 Rekenvoorbeeld over achterstand en groei

Bij de verwerking van de resultaten uit eerdere metingen, die door ABF⁴ zijn verricht, is doorgaans gebruik gemaakt van de tweede benadering. Om vergelijkingen zuiver te houden, zijn in de volgende figuur de cijfers uit de eerdere metingen ook op beide manieren weergegeven.

Figuur 2.2 Het voorzieningenniveau (aantal banen per 1.000 inwoners) in Flevoland ten opzichte van Nederland, uitgedrukt in % achterstand en % benodigde groei om gelijk te komen met landelijk gemiddelde

Jaar	% achterstand	% benodigde groei om gelijk te komen met het landelijk gemiddelde
1996	-25,0%	33,4%
2000	-23,1%	30,1%
2004	-23,2%	30,2%
2008	-18,9%	23,2%
2009	-16,2%	19,4%
2011	-14,5%	17,0%

Bron: ABF, LISA, bewerking provincie Flevoland

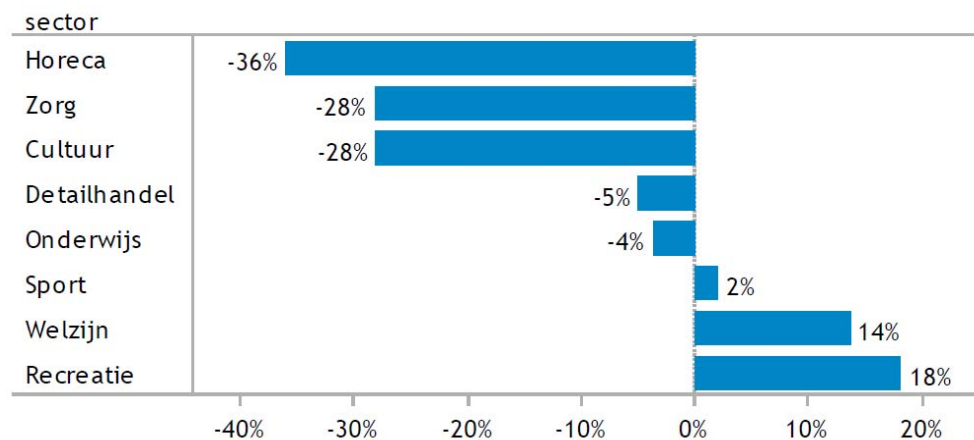
De ambitie van het college van Gedeputeerde Staten is om de achterstand in het voorzieningenniveau in deze bestuursperiode terug te brengen naar -10%.

2.3 Het voorzieningenniveau per sector

Wanneer we het voorzieningenniveau - uitgedrukt in het aantal banen per 1.000 inwoners - vergelijken met dat van Nederland, dan komt dit uit op een achterstand in Flevoland van 15% in 2011. Wanneer we inzoomen op de sectoren worden de onderlinge verschillen zichtbaar.

⁴ ABF Research, (2010), Voorzieningenniveau Flevoland in de tijd 1996-2009

Figuur 2.3 Het voorzieningenniveau in Flevoland ten opzichte van Nederland in 2011, uitgesplitst naar sector en uitgedrukt in aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners

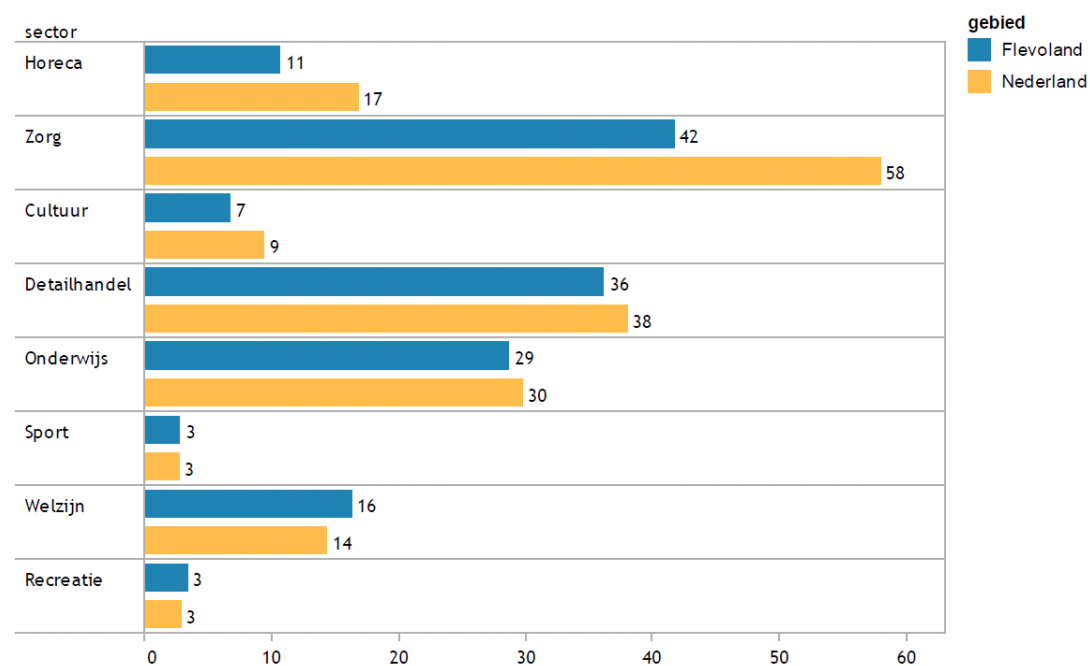

Bron: LISA, bewerking provincie Flevoland

Het blijkt dat de achterstand in het Flevolandse voorzieningenniveau vooral zit in de horeca (-36%), de zorgsector (-28%) en culturele sector (-28%). Op het gebied van detailhandel (-5%) en onderwijs (-4%) is sprake van een beperkte achterstand. De werkgelegenheid in de sportsector ligt met 2% vlak boven het landelijk gemiddelde. En als het gaat om welzijn en recreatie dan ligt het voorzieningenniveau in Flevoland respectievelijk 14% en 18% boven het Nederlands gemiddelde.

Om deze percentages in perspectief te plaatsen is hieronder een grafiek opgenomen met het aantal banen per 1.000 inwoners per sector. Hieruit blijkt dat de zorg verreweg de grootste sector binnen de voorzieningensector is als het gaat om het aantal banen. De hoge percentuele achterstand ten opzichte van Nederland is in deze sector daarmee ook in absolute zin groot.

Figuur 2.4 Het aantal banen per 1.000 inwoners in 2011 in Flevoland en Nederland, uitgesplitst naar sector

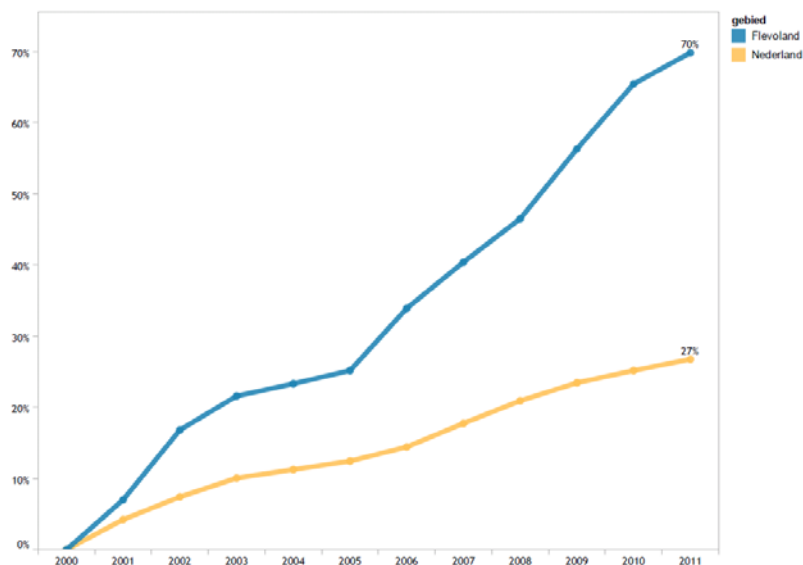

Bron: LISA, bewerking provincie Flevoland

2.4 Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de voorzieningensector

In de periode 2000-2011 heeft zich in Flevoland een forse groei voorgedaan in het aantal banen in de voorzieningensector. Een groeipercentage dat maar liefst 2,5 maal groter is dan in heel Nederland. Waar het aantal banen in de voorzieningensector landelijk met 27% toenam, bedroeg de groei in Flevoland 70%.

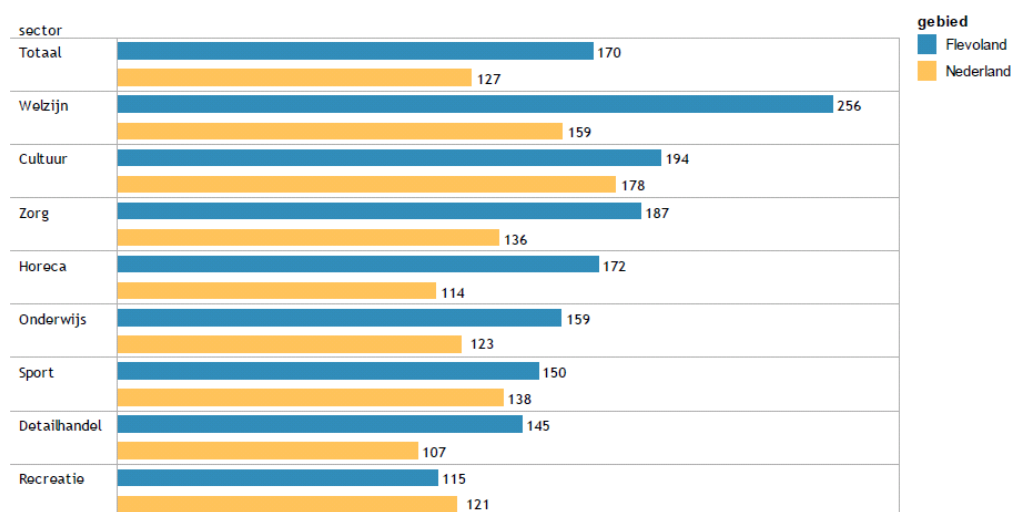
Figuur 2.5 De procentuele toename van het aantal banen in de voorzieningensector in Flevoland en Nederland in de periode 2000-2011

Bron: provincie Flevoland

Wanneer we kijken naar de verdeling van alle nieuwe banen over de onderdelen van de voorzieningensector dan blijkt dat de groei zich in alle sectoren heeft voorgedaan. De groei was het grootst in de zorg, gevolgd door de detailhandel, het onderwijs en de welzijnssector.

Figuur 2.6 Ontwikkeling werkgelegenheid naar sector in Flevoland en Nederland (index aantal banen, 2000=100)

Bron: LISA, bewerking provincie Flevoland

In de voorgaande figuur is de ontwikkeling van het totaal aantal banen vanaf 2000 in de verschillende sectoren weergegeven. Opvallend is dat er ten opzichte van Nederland als geheel veel banen zijn bijgekomen in de sectoren horeca, welzijn, detailhandel, onderwijs en zorg.

In de navolgende onderdelen A tot en met G gaan we dieper in op het voorzieningenniveau per sector. Ten aanzien van zorg, cultuur, onderwijs, sport, welzijn, recreatie, toerisme, horeca en detailhandel gaan we in op het huidige voorzieningenniveau, de ontwikkelingen, de rol- en taakverdeling in de sector en de bijdrage van de provincie aan het voorzieningenniveau. Ook de bereikbaarheid van voorzieningen komt aan bod.

A. Zorg

A1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

Op het terrein van zorg bedraagt de achterstand in Flevoland ten opzichte van Nederland in 2011 28%. Waar in Nederland als geheel gemiddeld 57,9 banen per 1.000 inwoners in de zorg zijn, zijn dat er in Flevoland 41,7. Met andere woorden, per 1.000 inwoners zijn er in Flevoland 16,2 banen minder in Flevoland dan in Nederland gemiddeld.

Positief is dat Flevoland bezig is met een inhaalslag. Wanneer we kijken naar de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de zorg in de periode 2000-2011, bezien vanuit het aantal arbeidsplaatsen per 1000 inwoners, dan zien we dat de groei in Flevoland 151% is, ten opzichte van 130% landelijk.

De achterstand is relatief het kleinst in Lelystad (-4%) en het grootst in Zeewolde (-66%). Dronten (-52%), Urk (-41%), Almere (-31%) en Noordoostpolder (-12%) liggen daartussenin.

Binnen de zorgsector zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In onderstaande figuur is het aantal banen per 1.000 inwoners weergegeven per categorie, alsmede de achterstand of de voorsprong ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. In bijlage 3 zijn deze gegevens uitgesplitst per gemeente.

Tabel A1. Aantal banen in de zorgsector per 1.000 inwoners in Flevoland en Nederland in 2011 en procentuele verhouding Flevoland ten opzichte van Nederland

	Flevoland	Nederland	Flevoland t.o.v. Nederland
Huisarts	0,9	1,7	-49%
Specialist	2,6	4,3	-39%
Para medische zorg	3,8	4,9	-22%
Ziekenhuizen en ambulances	7,6	14,8	-49%
Intramuraal / residentieel	6,4	15,1	-57%
Extramuraal / ambulant	10,0	7,4	35%
In- en extramuraal combinatie	3,6	6,8	-47%
Overige medische zorg	6,7	2,8	135%
Totaal	41,7	57,9	-28%

Bron: LISA, cijfers over 2011, bewerking provincie Flevoland.

Flevoland laat op vrijwel alle categorieën in de zorgsector een achterstand zien in het voorzieningenniveau. Deze is vooral groot (-57%) in de categorie intramuraal/residentieel, waaronder de verzorgings- en verpleeghuizen en GGZ/verslavingszorg met overnachting vallen. Ook in de categorie in- en extramuraal combinatie is sprake van een achterstand, in dit geval -47%.

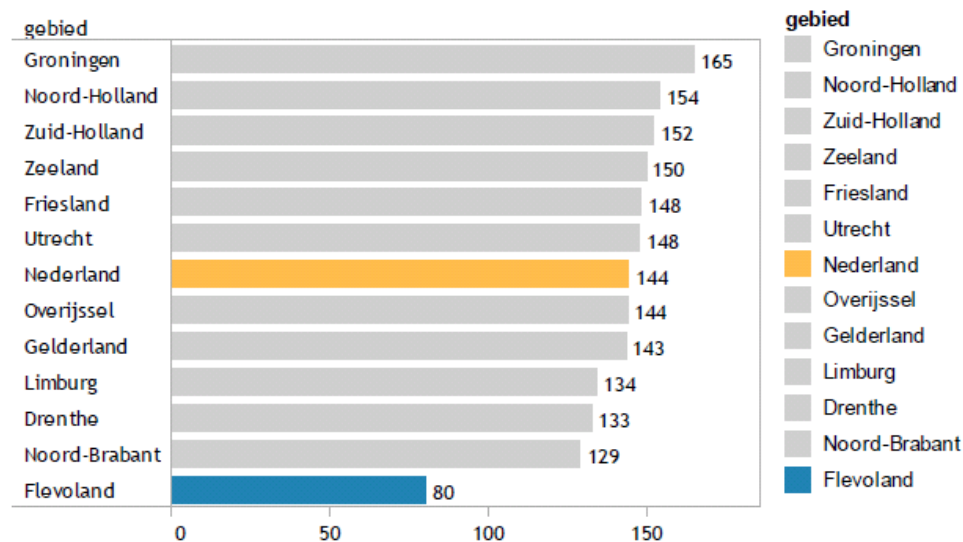
Flevoland scoort beter in de categorie extramuraal/ambulant. Daar is sprake van een voorsprong op het landelijk gemiddelde van 135%. Hiermee wordt een deel van het intramurale tekort opgevangen. Eveneens een forse achterstand zien we in de werkgelegenheid in de categorie ziekenhuizen en ambulances (-49%). De geconstateerde achterstand bij de huisartsen (-49%) is vertekend door het feit dat er in Almere en Lelystad relatief weinig zelfstandig gevestigde huisartsen zijn. De meeste huisartsen werken vanuit gezondheidscentra of grotere zorggroepen en vallen daardoor in de categorie Para medische zorg.

Hierna gaan we verder in op de verzorgings- en verpleeghuisbedden, de ziekenhuizen en de huis- en tandartsen.

Verzorgings- en verpleeghuisbedden

De achterstand in de verpleging en verzorging komt ook tot uiting in het aantal bedden in verzorgings- en verpleeghuizen per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder. De vergelijking met andere provincies laat zien dat dit aantal in Flevoland fors lager ligt.

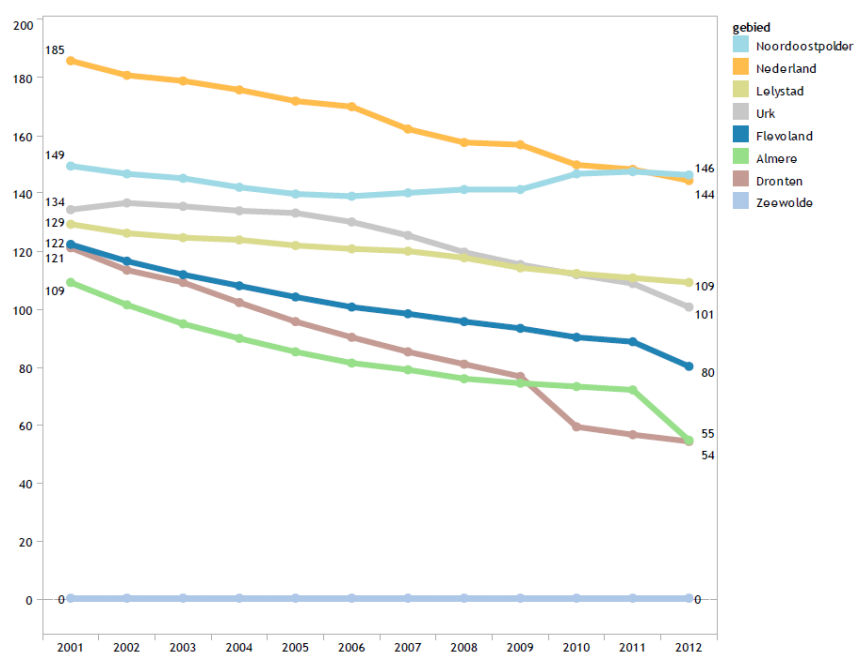
Figuur A1. Het aantal verzorgings- en verpleeghuisbedden per 1.000 inwoners van 75 jaar e.o. in 2012 voor de 12 provincies en Nederland als geheel

Bron: Cegedim, Coloriet, bewerking ABF Research en provincie Flevoland

Het aantal bedden per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder is in Flevoland 80 ten opzichte van 144 landelijk. Dit betekent een achterstand van 44%. In het hierna volgende figuur is de ontwikkeling van het aantal verzorgings- en verpleeghuisbedden per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder zichtbaar gemaakt voor Nederland en de Flevolandse gemeenten.

Figuur A2. Het aantal verzorgings- en verpleeghuisbedden per 1.000 inwoners van 75 jaar e.o. in periode 2003-2012

Bron: Cegedim, Coloriet (cijfers Dronten), bewerking ABF Research en provincie Flevoland

Hieruit komt naar voren dat het aantal verpleeg- en verzorgingshuisbedden per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder in de gemeente Noordoostpolder rond het Nederlands gemiddelde zit. De aantallen in de gemeenten Lelystad en Urk zitten nog boven het Flevolands gemiddelde, terwijl de aantallen verpleeg- en verzorgingshuisbedden per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder in de gemeenten Almere en Dronten hier onder zitten. In de gemeente Zeewolde zijn geen verzorgings- en verpleeghuisbedden. Wel is hier een zorgsteunpunt van waaruit door Coloriet zorg wordt geboden.

Door de rijksoverheid wordt ingezet op extramuralisering, hetgeen betekent dat mensen waar mogelijk thuis blijven wonen en daar hun verzorging en verpleging ontvangen.

Onderzoek van Cebeon⁵ wijst uit dat uit vergelijkende analyses het volgende beeld voor Flevoland naar voren komt:

- Bij de extramurale zorg overstijgt het feitelijk gebruik de zorgbehoefte. Het meest duidelijk blijkt dit bij de functie huishoudelijke verzorging;
- De intramurale zorg vertoont het spiegelbeeld: de feitelijke beschikbare capaciteit is ontoereikend om te voorzien in de zorgbehoefte.

Het extramurale 'overschot' kan worden beschouwd als compensatie voor een deel van het intramurale 'tekort': in een deel van de intramurale zorgbehoefte wordt in Flevoland blijkbaar extramuraal voorzien.

De Zorgatlas bevat een onderzoek uit 2009 dat ingaat op de doorlooptijden in de verpleging en verzorging. De toegankelijkheid van de AWBZ wordt in deze atlas bepaald door het vaststellen van de doorlooptijd. De doorlooptijd is de tijd die verstrijkt tussen het moment dat het door het CIZ afgegeven indicatiebesluit ingaat tot het moment dat de geïndiceerde zorg geleverd wordt. Landelijk wordt gemiddeld 82% van de zorg in de sector Verpleging en verzorging binnen de zogenoemde Treeknorm gestart, in Flevoland ligt dit percentage hoger, namelijk op 84%. Bij het verblijf met behandeling word vaker dan gemiddeld in Nederland de norm niet gehaald.

Tabel A2. Het percentage zorgrealisaties binnen de Treeknorm in 2009, landelijk en in Flevoland

Zorgvorm	Treeknorm	% zorgrealisaties binnen Treeknorm landelijk	% zorgrealisaties binnen Treeknorm Flevoland
Verblijf zonder behandeling	13 weken	71	71
Verblijf met behandeling	6 weken	79	77
Zorg zonder verblijf	6 weken	86	89
Totaal		82	84

Bron: Deuning CM (RIVM). Doorlooptijd verpleging & verzorging 2009. In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationale Atlas Volksgezondheid, 2011. Bilthoven: RIVM

Ziekenhuizen

In Flevoland zijn twee grote ziekenhuizen gevestigd: het Flevoziekenhuis in Almere en het Medisch Centrum Zuiderzee met vestigingen in Lelystad, Emmeloord en Dronten. Daarnaast is er in Emmeloord een vestiging van het Antoniusziekenhuis uit Sneek en in Dronten een polikliniek van ziekenhuis St. Jansdal uit Harderwijk. Inwoners van Flevoland maken ook gebruik van ziekenhuizen buiten de provincie. Vanuit Almere wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de ziekenhuiszorg in Amsterdam.

De kwaliteit van de ziekenhuizen is de afgelopen jaren sterk verbeterd volgens de AD Ziekenhuis Top 100. Het Flevoziekenhuis in Almere stond in 2010 op de eerste plek in deze ranglijst. De MC Groep uit Lelystad/Emmeloord bezette in dat jaar de 72e plaats. In 2012 staat de MC Groep op de 10^e plaats.

⁵ Cebeon, (2008), Voorzieningenniveau Flevoland: beroepsonderwijs, cultuur, sport en zorg

Huis- en tandartsen

In Flevoland zijn er in 2012 5,1 huisartsen per 10.000 inwoners en dat aantal is precies gelijk aan het gemiddelde niveau van Nederland. In Almere is slechts een klein aantal zelfstandig gevestigde huisartsen. De huisartsenzorg wordt in deze gemeente voornamelijk aangeboden vanuit gezondheidscentra waarin meerdere zorgdisciplines vertegenwoordigd zijn.

Qua tandartsen ligt Flevoland met 4,8 tandartsen per 10.000 inwoners achter op het Nederlands gemiddelde van 5,7. Er is sprake van behoorlijke verschillen tussen gemeenten. Daar waar het aantal tandartsen in Lelystad 6 per 10.000 inwoners bedraagt, ligt dit getal in Urk op 2,1 tandarts per 10.000 inwoners.

In onderstaande figuur zijn een aantal kengetallen opgenomen met betrekking tot zorgvoorzieningen in de provincie en de afzonderlijke gemeenten.

Tabel A3. Aantal kengetallen met betrekking tot de zorgsector in Flevoland en in Flevolandse gemeenten in absolute aantallen

	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	Noordoost polder	Urk	Zeewolde
Gezondheidscentra	42	27	3	11	-	-	1
Huisartsen - totaal	200	113	16	34	17	8	12
Stadsapotheken	42	21	5	8	3	2	3
Fysiotherapeuten	146	77	12	24	24	4	5
Fysiotherapeutenpraktijken	56	31	5	8	8	1	3
Verloskundigen	77	43	6	15	9	-	4
Verloskundigenpraktijken	18	9	2	4	1	-	2
Wijkverpleegkundigen	102	45	6	17	25	7	2
Diëtisten	52	24	3	12	8	-	5
Ziekenhuizen - totaal	5	1	1	1	2	-	-
Specialisten - totaal	278	170	-	98	10	-	-
Psychiatrische ziekenhuizen	-	-	-	-	-	-	-
Instellingen gehandicaptenzorg	1	-	-	-	1	-	-
Psychiatrische centra	5	4	-	1	-	-	-

Bron: ABF - Vastgoedmonitor 2012, cijfers voor 2012

Jeugdzorg

De jeugdzorg valt in de ABF-indeling in de categorie in- en extramuraal / combinatie, samen met huizen en dagverblijven voor verstandelijk en niet-verstandelijk gehandicapten. Het gaat dan om jeugdzorg met overnachting en dagverblijven voor jeugdzorg.

De provincie subsidieert het zorgaanbod dat nodig is voor jongeren met een indicatie jeugdzorg. Er zijn met drie in Flevoland werkzame jeugdzorginstellingen prestatieafspraken gemaakt. Daarnaast worden een klein aantal Flevolandse jongeren door landelijke werkende gespecialiseerde jeugdzorginstellingen opgevangen. In 2011 ontvingen in totaal 2543 Flevolandse jongeren een vorm van provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Niet al deze jongeren verblijven in jeugdzorgvoorzieningen. Ongeveer de helft ontvangt de jeugdzorg thuis (ambulante zorg), wordt met een maatregel jeugdbescherming door het Bureau Jeugdzorg begeleid of krijgt begeleiding van het Bureau Jeugdzorg in het kader van de jeugdreclassering.

De voorzieningen op het gebied van Jeugdzorg zijn te onderscheiden in residentieel en semi-residentieel (dagbehandeling en deeltijd dagbehandeling). De totale residentiële capaciteit in 2012 bestaat uit 718 plaatsen. Deze plaatsen zijn onderverdeeld naar:

- 501 plaatsen pleegzorg inclusief crisispleegzorg;
- 34 plaatsen gezinshuis;
- 165 plaatsen behandeling;
- 18 plaatsen crisisopvang.

De totale semi-residentiële capaciteit in 2012 bestaat uit 141 plaatsen. Deze plaatsen zijn onderverdeeld naar:

- 64 plaatsen dagbehandeling;
- 16 plaatsen naschoolse dagbehandeling;
- 61 deeltijd dagbehandeling.

Ter illustratie: wegwerken van de wachtlijsten in de jeugdzorg

In de wet op de Jeugdzorg is een maximale termijn van negen weken afgesproken tussen het afgeven van een indicatie jeugdzorg en de start van de jeugdzorg. In de jaren 2007-2009 waren er lange wachttijden, waarvoor de rijksoverheid onder druk van belanghebbende partijen steeds incidentele middelen beschikbaar stelde. Ook Provinciale Staten stelden extra budget beschikbaar. Door het extra budget en de efficiencyinspanningen van de zorgaanbieders en Bureau Jeugdzorg, was er in 2010 en 2011 geen of nauwelijks een wachtlijst voor zorg. Kinderen met een acute zorgvraag of kinderen waarvan de veiligheid in het geding was ontvingen en ontvangen altijd binnen 24 uur hulp.

Het gebruik van de provinciaal gefinancierde jeugdzorg is in 2011 met 7,4% gestegen. Het gebruik van de AWBZ gefinancierde Jeugd-LVB zorg (licht verstandelijk beperkingen) nam met gemiddeld 8% toe en de jeugd-GGZ (geestelijke gezondheidszorg - valt onder de zorgverzekeringswet) met gemiddeld 8,5%.

Samenvattend:

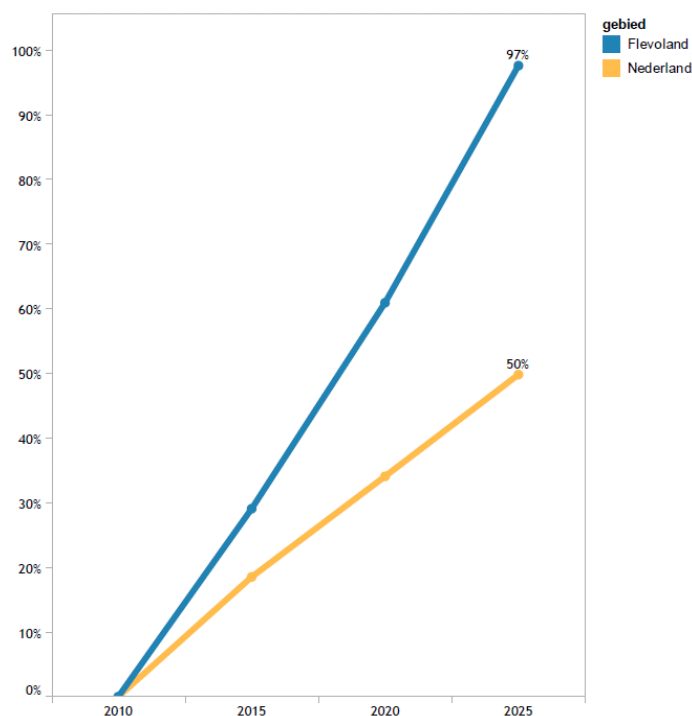
- De groei in de werkgelegenheid per 1.000 inwoners in de zorgsector bedroeg in de periode 2000-2011 151% ten opzichte van 130% in Nederland;
- Flevoland heeft een achterstand in zorgvoorzieningen van 28% ten opzichte van Nederland als het gaat om het aantal banen in deze sector per 1.000 inwoners;
- De achterstand doet zich vooral voor in de categorie Verpleging en Verzorging. Zowel qua werkgelegenheid als in aantallen bedden per 1.000 inwoners van 75 jaar en ouder ligt Flevoland achter op het Nederlands gemiddelde. De achterstand in verpleeg- en verzorgingshuisbedden is 44%. Er doen zich hierbinnen grote verschillen tussen gemeenten voor, wellicht als gevolg van te kleine aantallen voor een zelfstandige vestiging of dependance;
- Daarnaast is er een achterstand in de categorie Ziekenhuizen en ambulances;
- Flevoland heeft een inhaalslag gemaakt als het gaat om jeugdzorgvoorzieningen. Vrijwel de gehele huidige vraag naar jeugdzorg kan binnen de provincie worden opgevangen.

A2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

In verhouding tot andere provincies blijft Flevoland ook in de toekomst een jonge provincie, maar ook hier zal de vergrijzing een rol gaan spelen. Het aandeel 65-plussers in Flevoland zal de komende 20 jaar naar verwachting van 10% tot 17% groeien. Nu is 1 op de 12 bewoners van Almere 65 jaar of ouder, in 2030 zal dat 1 op 6 zijn. In andere gemeenten zal deze verhouding dan 1 op 5 zijn. Dit vraagt om aanpassingen in het voorzieningenniveau, onder meer in de zorg.

De groei van het aantal ouderen zal in Flevoland hoger zijn dan in Nederland als geheel. Wanneer we het jaar 2010 als startpunt nemen, zal de groei van het aantal ouderen (65+) in Flevoland in 2025 bijna twee maal zo groot zijn als in Nederland.

Figuur A3. Procentuele toename van het aantal ouderen (65+) in Flevoland en Nederland ten opzichte van 2010

Bron: provincie Flevoland

Voor de toekomst zien we onder meer de volgende ontwikkelingen:

- Een (sterk) groeiende zorgbehoefte door de vergrijzing van de bevolking. Er zal voorzien moeten worden in voldoende (intra- en extramuraal) aanbod om aan deze stijgende vraag te voldoen;
- De (on)betaalbaarheid van de AWBZ noodzaakt tot slimme en goedkopere zorg;
- In de komende periode zal een groot deel van de huisartsen die werken in het landelijk gebied de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Deze zullen opgevolgd moeten worden om de huisartsenzorg op peil te houden;
- Verdergaande specialisatie van ziekenhuizen zal leiden tot concentratie van specialismen. Om te zorgen voor een goed toekomstig aanbod in Flevoland zullen de twee ziekenhuizen met elkaar en met de zorgverzekeraars tot afspraken moeten komen over hun 'marktverdeling'.

A3. Rol- en taakverdeling op het terrein van zorg

Het gezondheidsstelsel kent vier belangrijke wetten die het kader schetsen voor de uitvoering van de gezondheidszorg, te weten: de Wet publieke gezondheid (Wpg), de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze wetten gaan onder meer over financiering van de verleende zorg, maar geven ook inhoudelijke kaders aan waaraan de verleende zorg en maatschappelijke ondersteuning dienen te voldoen.

De Zvw en de AWBZ zijn verzekeringswetten die de financiering regelen van de curatieve en langdurige zorg. Zorgverzekeraars voeren samen met zorgaanbieders deze wetten uit. De uitvoering van de AWBZ is in handen van de zorgkantoren. Zorgkantoren zijn in het leven geroepen door de gezamenlijke zorgverzekeraars. De AWBZ-zorg is regionaal georganiseerd. Nederland is hiervoor onderverdeeld in regio's. Per regio voert een zorgkantoor namens alle zorgverzekeraars de AWBZ uit. Voor Flevoland geldt dat Almere valt onder zorgkantoor 't Gooi, beheert door Agis en dat de rest van Flevoland valt onder zorgkantoor Flevoland dat beheerd wordt door Achmea.

De Wpg en de Wmo regelen de uitvoering van de publieke gezondheidszorg en de maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van beide wetten.

Op basis van de Wet Jeugdzorg heeft de provincie wettelijke taken op het gebied van jeugdzorg: het regelen van de toegang tot de jeugdzorg via Bureau jeugdzorg en het zorgen voor voldoende en goede jeugdzorg. De wet beoogt bovendien een betere aansluiting tussen de verschillende instellingen (justitiële jeugdzorg, jeugd GGZ, lokaal jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg), met de Provincie als regisseur. De provinciale taken op het gebied van de jeugdzorg zullen waarschijnlijk per 1 januari 2015 gefaseerd overgaan naar de gemeenten.

De provincie heeft geen wettelijke taken op het terrein van gezondheidszorg. Echter, vanuit de algemene zorg voor haar inwoners en haar rol op het gebied van economie en werkgelegenheid is de provincie wel betrokken bij dit onderwerp. Het gaat dan wel altijd om aangelegenheden met een bovenlokaal belang.

A4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

In de afgelopen jaren heeft de provincie, veelal in samenwerking met haar partners, een bijdrage geleverd aan het voorzieningenniveau in de zorg. Zonder volledig te zijn, gaat het hierbij om:

- Het Alan Turing Institute en Almere Health City waarbinnen onder andere het Jan van Es instituut valt, zijn door de eerste tranche van het Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA) mogelijk gemaakt. Ook voor de 2e tranche IFA liggen er ideeën klaar voor zorg en zorg gerelateerde projecten;

- De uitvoering van de wettelijke provinciale taken op basis van de Wet jeugdzorg en het wegwerken van de wachtlijsten. Flevoland heeft een inhaalslag gemaakt als het gaat om jeugdzorgvoorzieningen. Vrijwel de gehele huidige vraag naar jeugdzorg kan binnen de provincie worden opgevangen. Uitzondering is de jeugdzorg-plus (gesloten jeugdzorg, waarbij op civielrechtelijke titel een kind gesloten wordt geplaatst);
- De rol van de provincie in het proces en de financiering van de doorstart van de MC Groep.

Op het gebied van Jeugdzorg gaat in 2012 een pilot jeugdzorg-plus in Flevoland van start. Voor zeer specialistische zorgbehoefte wordt ook van opvang buiten de provincie gebruik gemaakt. Er zijn zorgen dat - gezien de groei van de vraag naar jeugdzorg - het voorzieningenniveau onvoldoende zal blijken. De transitie jeugdzorg zet in op een andere aanpak, waarbij opvoedvaardigheden van gezinnen worden versterkt zodat een gang naar opvang buiten het gezin kan worden voorkomen.

De rol van de provincie de komende jaren is uitgewerkt in het Ontwerp-beleidskader 'Zorg, Zorginnovatie en herijkt sociaal beleid 2012-2015; van sociaal beleid naar maatschappelijke voorzieningen en innovatieve zorg'. Op basis van dit Ontwerp-beleidskader stelt het College van GS voor om bij te dragen aan het verkleinen van het gat tussen zorgvraag en betaalbaar zorgaanbod door het stimuleren van (technische) zorginnovatie.

B. Cultuur

B1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

In Flevoland zijn er in 2011 in de culturele sector 6,8 banen per 1.000 inwoners ten opzichte van 9,4 banen in Nederland gemiddeld. Dit betekent dat Flevoland op dit punt een achterstand heeft van -28% ten opzichte van Nederland. Wel is er op dit terrein een positieve ontwikkeling zichtbaar. In 2003 bedroeg de achterstand nog -41% ten opzichte van het Nederlands gemiddelde.

De werkgelegenheidsontwikkeling in Flevoland in de periode 2000-2011 gemeten in banen per 1.000 inwoners bedraagt 157%. Flevoland loopt hiermee achter op de groei van 170% landelijk in dezelfde periode.

Geografisch gezien is de achterstand het grootst op Urk (-79%), in Dronten (-61%) en in de Noordoostpolder (-54%). In Almere is de achterstand met -12% het kleinst, gevolgd door Lelystad (-21%) en Zeewolde (-37%). Wanneer we kijken naar de ontwikkeling in de werkgelegenheid per 1.000 inwoners in de periode tussen 2000 en 2011 dan blijkt dat op Urk (181%) en in de Noordoostpolder (178%) wel de grootste groei in de culturele sector is gerealiseerd.

Binnen de culturele sector zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In onderstaande figuur is het aantal banen per 1.000 inwoners weergegeven per categorie, alsmede de achterstand of de voorsprong ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. In bijlage 3 zijn deze gegevens uitgesplitst per gemeente.

Tabel B1. Aantal banen in de cultuursector per 1.000 inwoners in Flevoland en Nederland in 2011 en procentuele verhouding Flevoland ten opzichte van Nederland

	Flevoland	Nederland	Flevoland t.o.v. Nederland
Openbare bibliotheken	0,6	0,5	+12%
Musea	0,2	0,5	-37%
Bezoek cultuur overig	0,4	0,8	-51%
Beoefening cultuur	3,0	4,1	-27%
Creatieve industrie	2,5	3,5	-28%
Totaal	6,8	9,4	-28%

Bron: LISA, cijfers over 2011, bewerking provincie Flevoland.

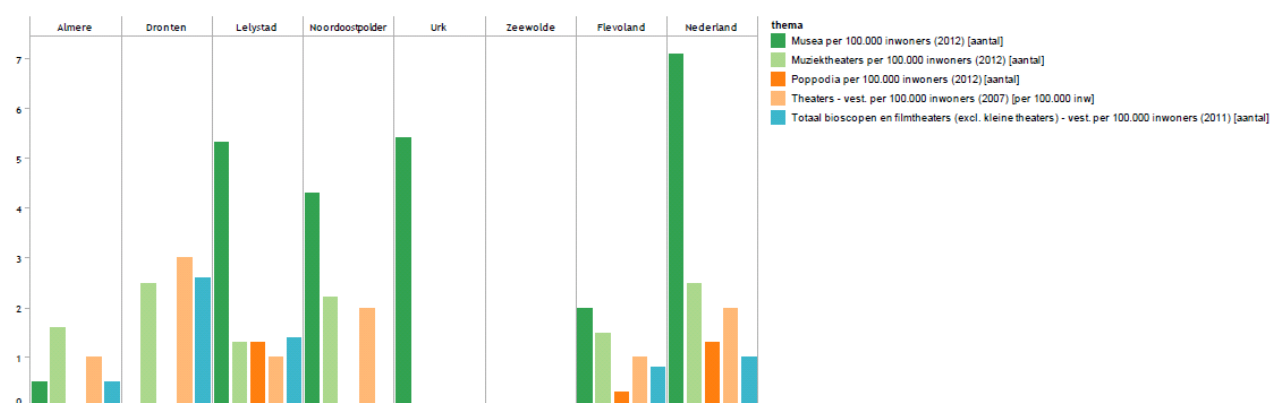
De achterstand in het voorzieningenniveau doet zich vooral voor in de categorie Bezoek cultuur overig (-51%) en de musea (-37%). In de categorie Bezoek cultuur overig gaat het om de werkgelegenheid in bioscopen, theaters en schouwburgen, kunsttuleencentra, archieven en galerieën. De creatieve industrie en de beoefening van cultuur hebben een achterstand van respectievelijk -27% en -28%. Hieronder gaan we dieper op het culturele voorzieningenniveau.

Bioscopen, theaters en schouwburgen

In Flevoland zijn er vier bioscopen/filmtheaters, zes muziektheaters, één poppodium en vier theaters⁶. Wanneer we deze relateren aan het aantal inwoners dan ontstaat de volgende grafiek. In de grafiek is tevens het Nederlands gemiddelde aangegeven ter vergelijking.

⁶ Bron, ABF, Vastgoedmonitor

Figuur B1. Diverse kerngegevens met betrekking tot cultuur

Bronnen: Nederlandse Federatie Cinematografie, Theater Instituut Nederland, Adresdata - bewerking ABF Research bv

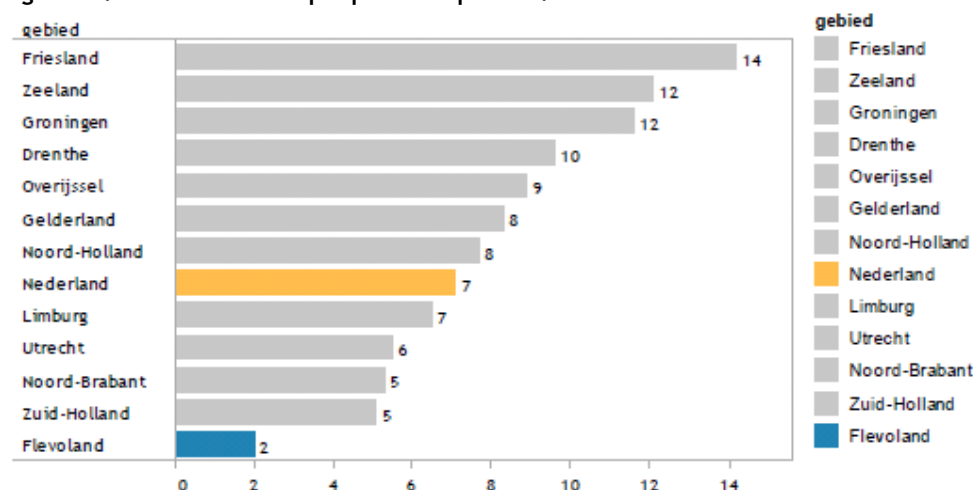
Opvallend zijn vooral de cijfers voor Urk en Zeewolde. Het is echter niet zo dat er in deze gemeenten op cultureel vlak niets te beleven is. Hier is het vooral de bevolking die zelf activiteiten organiseert, zoals kleinschalige theatervoorstellingen, filmvoorstellingen en jongerenfestivals.

Een deel van de Flevolandse reist voor het bezoeken van concerten, musea en voorstellingen naar steden buiten de provincie. Amsterdam en Utrecht zijn in dit opzicht aantrekkelijke steden met een breed cultureel aanbod. Uit onderzoek⁷ van de gemeente Almere blijkt bijvoorbeeld dat 79% bezoekers van een museum, 53% van de bezoekers van een klassiek concert en 57% van de bezoekers aan een musical dit buiten de gemeente gedaan heeft.

Musea

Flevoland heeft als het gaat om de werkgelegenheid in musea een achterstand ten opzichte van Nederland van 37%. Deze cijfers worden bevestigd wanneer we kijken naar het aantal musea in de provincie. Het aantal musea per 100.000 inwoners ligt in Flevoland op 2,0 ten opzichte van 7,1 gemiddeld in Nederland. Friesland (14,2), Zeeland (12,1) en Groningen (11,6) scoren wat dit betreft een stuk hoger.

Figuur B2. Het aantal musea per provincie per 100.000 inwoners in 2012

Bron: Vastgoedmonitor ABF Research

⁷ Gemeente Almere, (2010), De vele gezichten van publiek in Almere. Cijfers op basis van Cultuurparticipatieonderzoek uit 2008.

Binnen Flevoland zijn acht musea gevestigd. Het zwaartepunt ligt in Lelystad met vier musea: Nationaal Ruimtevaart Museum Aviodrome, Bataviawerf, Nieuw Land Erfgoedcentrum en Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Lelystad. De laatste drie hebben een belangrijke rol in het beleefbaar maken van het cultureel erfgoed in Flevoland, met het accent op scheepsarcheologie. Flevoland is door de geschiedenis van de Zuiderzee het grootste scheepswrakkenkerkhof ter wereld. Er zijn inmiddels ruim 450 scheepswrakken gevonden en in kaart gebracht.

In de gemeente Almere staat Museum De Paviljoens, een museum dat zich richt op hedendaagse kunst. Museum de Paviljoens heeft ook een belangrijke rol in het uitdragen van de landschapskunst in Flevoland. In Flevoland staan nu zes landschapskunstwerken en het zevende is in voorbereiding. Flevoland promoot zichzelf als provincie van de landschapskunst en dit trekt jaarlijks liefhebbers die de kunstwerken komen bekijken.

De gemeente Noordoostpolder huisvest twee musea: Museum Schokland en Museum Nagele. Op Urk staat Museum Het Oude Raadhuis.

Monumenten

Flevoland heeft 45 gemeentelijke monumenten en 79 gebouwde rijksmonumenten. Van de gemeentelijke monumenten bevinden zich er drie in de gemeente Urk en 42 in de gemeente Noordoostpolder. Van de rijksmonumenten bevinden zich er 33 in de gemeente Urk, 45 in de gemeente Noordoostpolder en één in de gemeente Dronten. In 1995 is het voormalige eiland Schokland toegevoegd aan de UNESCO Werelderfgoedlijst. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van het rijk is Urk aangewezen als beschermde dorpsgezichten.

Bibliotheken

Flevoland kent twee basisbibliotheken: de nieuwebibliotheek en de FlevoMeer Bibliotheek. De bibliotheken worden ondersteund door het Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken.

De nieuwebibliotheek in Almere kent een centrale bibliotheek en twee nevenvestigingen in Almere-Buiten en Almere-Haven. De nieuwebibliotheek in Almere vervult tevens de wetenschappelijke steunfunctie (WSF). De WSF draagt met collecties over New Towns en Watermanagement bij aan het netwerk van landelijke Plusbibliotheken op HBO-niveau. In 2010 werd de nieuwebibliotheek uitgeroepen tot beste bibliotheek van Nederland.

De FlevoMeer Bibliotheek heeft vestigingen in de andere vijf gemeenten. In de hoofdkernen van deze gemeenten is een centrale bibliotheekvestiging. In Lelystad is naast deze centrale bibliotheekvestiging in wooncentrum De Uiterton een uitleenpost van de bibliotheek gevestigd. Bewoners en omwonenden kunnen hier gebruik maken van een bibliotheekvoorziening op maat. En de bibliotheek in woonzorgcentrum De Hanzeborg werkt nauw samen met FlevoMeer Bibliotheek. In de gemeente Dronten is een bibliotheek gevestigd, met in de kernen Biddinghuizen en Swifterbant bibliotheekvestigingen met een meer beperkte openstelling.

De gemeente Noordoostpolder kent naast een centrale bibliotheekvestiging in Emmeloord vestigingen in Marknesse en Creil en een bibliobus voor de andere dorpen.

Centra voor Kunst en Cultuur

In Almere, Lelystad, Dronten, Emmeloord en Urk zijn centra voor Kunst en Cultuur. Hier kunnen zowel jeugdige als volwassen inwoners terecht voor het volgen van cursussen en lessen op verschillende kunstzinnige gebieden. In Zeewolde is een muziekschool.

Culturele producties en festivals

Flevolandse producties op het gebied van theater, dans en muziek en festivals trekken elk jaar weer bezoekers uit de provincie en daarbuiten. In alle gemeenten van Flevoland vinden culturele evenementen en festivals plaats. Van landelijk bekende evenementen zoals Lowlands tot meer kleinschalige festivals als Sunsation (Lelystad), het Kamermuziekfestival (Almere), het XL Festival (Dronten) en het OORD-festival in de Noordoostpolder.

Ter illustratie: theater en productiehuis BonteHond

Eind 2004 hebben het ministerie van OCW, de provincie Flevoland en de gemeente Almere de handen ineengeslagen door het sluiten van een convenant met als doel het versterken van de culturele infrastructuur van Almere en Flevoland. Onderdeel van dit convenant was de oprichting van een productiehuis voor familievoorstellingen en jeugdtheater in Almere. Een nieuw theater-en productiehuis sluit aan bij het karakter van Almere als stad waar veel jonge gezinnen zich vestigen en is een antwoord op het ontbreken van een dergelijke productieplek in het landelijke theaterbestel.

Foto: Ben van Duin

BonteHond heeft de afgelopen jaren een groot aantal voorstellingen geproduceerd. Zo waren zij onder meer de drijvende kracht achter de voorstelling Koolzaad die in opdracht van de provincie voor het 25-jarig bestaan van de provincie Flevoland is ontwikkeld. BonteHond vervult een belangrijke rol in Flevoland als het gaat om het aanbod van kwalitatief hoogwaardig theater voor de jeugd en hun ouders.

Regionale omroep

Omroep Flevoland verzorgt als regionale omroep radio en tv-uitzendingen. Als publieke omroep is Omroep Flevoland verplicht 50% van zijn zendtijd te besteden aan informatie en cultuur. De omroep is tevens de rampenzender in de provincie; zij houdt de bevolking op de hoogte als er een ramp gebeurt.

Samenvattend:

- Flevoland heeft een achterstand in het culturele voorzieningenniveau van 28% ten opzichte van Nederland als het gaat om het aantal banen in deze sector per 1.000 inwoners;
- De achterstand zit vooral in het bezoek van culturele voorzieningen als musea, bioscopen, theaters, kunstuitleencentra en galerieën;
- Flevoland heeft een bijzondere positie op het gebied van cultureel erfgoed, als grootste scheepwrakkenkerkhof en met bijzondere plaatsen als Schokland, Nagele en Urk en op het gebied van Landschapskunst.

B2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Voor de toekomst zien we onder meer de volgende ontwikkelingen:

- De rijksbezuinigingen op cultuur hebben ertoe geleid dat er vanaf 2013 geen Flevolandse instellingen meer in de landelijke basisinfrastructuur zitten. De Flevolandse theaterproductiehuizen zoals BonteHond, Suburbia en Vis a Vis kunnen aanvragen indienen bij het Fonds Podiumkunsten;
- Meer aandacht voor ondernemerschap. Door een kleinere rol van de overheid in de financiering van kunst en cultuur zullen instellingen meer inkomsten uit de markt moeten halen.

B3. Rol- en taakverdeling op het terrein van cultuur

De landelijke, provinciale en lokale overheden hebben verschillende verantwoordelijkheden in het cultuurbeleid. De overheden voeren elk een autonoom beleid, dat door onderlinge samenwerking en afspraken op elkaar wordt afgestemd.

Gemeenten hebben de taak om de lokale culturele infrastructuur te ondersteunen en cultuureducatieve activiteiten (zoals muziekschool en bibliotheek) te subsidiëren. De provinciale taak is om ondersteuning (tweedelijns) te bieden bij de uitvoering van het beleid. Het Rijk richt zich op de landelijke basisinfrastructuur en kennisontwikkeling.

B4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

De provincie heeft de afgelopen onder meer een bijdrage geleverd aan het culturele voorzieningenniveau door:

- De subsidiering van musea, podiumkunstproducties en festivals in de provincie;
- Het ondersteunen van de twee Flevolandse bibliotheken met collectiebeleid, logistiek interbibliotheecair leenverkeer, netwerkvorming en ICT ondersteuning door inzet van het voornamelijk door de provincie gesubsidieerde Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken;
- Het behoud, beschermen en beleefbaar maken van cultureel erfgoed. Bijvoorbeeld door financiering van Nieuwland Erfgoedcentrum;
- Het ondersteunen van amateurkunst door de steunfunctie Centrum Amateurkunst Flevoland;
- Het versterken van de cultuurparticipatie in Flevoland door uitvoering van het Programma Cultuurparticipatie;
- Het ondersteunen van cultuureducatie in het onderwijs door het uitvoeren van provinciale steunfunctietaken;
- De bekostiging van een regionale omroep;
- Het realiseren van landschapskunst.

Daarnaast draagt de provincie vanuit de 1% kunstregeling bij aan kunst in de provincie. Bij provinciale investeringen van meer dan 10 miljoen euro (veelal infrastructuurinvesteringen) wordt 1% van het bedrag besteed aan kunst.

De inzet van de provincie op het gebied van cultuur is beschreven in het Ontwerpbeleidskader Cultuur 2013-2016. In het najaar zal het herijkte cultuurbeleid door Provinciale Staten worden behandeld. In het ontwerpbeleidskader wordt gekozen voor het verder versterken van de sterke punten van Flevoland. De provinciale rol bij het versterken van het culturele voorzieningenniveau ligt op het bovenlokale niveau. De komende jaren zal de provincie om het voorzieningenniveau te versterken onder meer inzetten op:

- Het behouden van het cultureel erfgoed door a) bescherming en behoud en b) het beleefbaar maken van het cultureel erfgoed;
- Erfgoedpark Batavialand: maritiem themapark ter versterking van de huidige drie musea met als doel meer bezoekers trekken;
- Subsidiering van podiumkunstproducties en festivals in de provincie;
- Ondersteunen van amateurkunst door de steunfunctie Centrum Amateurkunst Flevoland. Flevoland zet in op participatie en talentontwikkeling;
- Ondersteunen van de twee Flevolandse bibliotheken met collectiebeleid, logistiek interbibliotheccair leenverkeer, netwerkvorming en ICT ondersteuning door inzet van het voornamelijk door de provincie gesubsidieerde Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken;
- Bekostiging van een regionale omroep.

C. Onderwijs

C1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

Flevoland heeft op het gebied van onderwijs een achterstand van 4% ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Waar in Flevoland 28,7 banen per 1.000 inwoners zijn, zijn dat er in Nederland als geheel 29,8 per 1.000 inwoners.

De werkgelegenheid per 1.000 inwoners is in de periode 2000-2011 sterker gegroeid in Flevoland dan in Nederland gemiddeld. De groei in Flevoland bedroeg 128%, in Nederland als geheel 117%.

Binnen Flevoland doen zich behoorlijke verschillen voor. Zo ligt het onderwijsvoorzieningenniveau in Almere 4% en Noordoostpolder 1% boven het Nederlands gemiddelde. De gemeenten Lelystad (-2%), Dronten (-20%), Urk (-31%) en Zeewolde (-37%) liggen onder het niveau van Nederland.

Binnen de sector onderwijs zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In onderstaande figuur is het aantal banen per 1.000 inwoners weergegeven per categorie, alsmede de achterstand of de voorsprong ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. In bijlage 3 zijn deze gegevens uitgesplitst per gemeente.

Tabel C1. Aantal banen in de onderwijssector per 1.000 inwoners in Flevoland en Nederland in 2011 en procentuele verhouding Flevoland ten opzichte van Nederland

	Flevoland	Nederland	Flevoland t.o.v. Nederland
Speciaal Onderwijs	2,5	2,1	+19%
Basisonderwijs	10,8	8,7	+24%
Voortgezet Onderwijs	8,5	7,5	+13%
Middelbaar Beroepsonderwijs	2,6	2,3	+11%
Hoger Onderwijs	1,0	5,7	-83%
Overig onderwijs	3,4	3,4	-1%
Totaal	28,7	29,8	-4%

Bron: LISA, cijfers over 2011, bewerking provincie Flevoland.

Zoals uit bovenstaande figuur blijkt, heeft Flevoland de grootste achterstand in het Hoger Onderwijs. De achterstand in HBO/WO bedraagt 83% ten opzichte van Nederland. In veel andere categorieën zien we een positief verschil, met als uitschieter het basisonderwijs waar Flevoland met 24% beduidend meer werkgelegenheid heeft dan gemiddeld in Nederland.

Hoger Onderwijs

In 2011 telt Almere 0,7 banen per 1.000 inwoners in het Hoger Onderwijs. Verwacht wordt dat dit aandeel de komende jaren nog toeneemt door de verdere ontwikkeling van onder meer Windesheim in Almere. Dronten heeft met 4,2 banen per 1.000 inwoners op dit moment het grootste voorzieningenniveau in de provincie als het gaat om Hoger Onderwijs. Dit komt vooral door de Christelijke Agrarische Hogeschool (CAH) die daar gevestigd is. Lelystad zit op 1,0 arbeidsplaats per 1.000 inwoners.

In het schooljaar 2010/2011 stonden er op 1 oktober 2.998 studenten ingeschreven bij de verschillende instellingen voor Hoger Onderwijs in Flevoland. Hieronder gaan we kort in op de onderwijsinstellingen voor Hoger Onderwijs in Flevoland.

Christelijke Agrarische Hogeschool

De Christelijke Agrarische Hogeschool Vilentum heeft vestigingen in Dronten en Almere en biedt de volgende opleidingen aan:

- Bedrijfskunde & agribusiness (Dronten);
- Dier- en veehouderij (Dronten);
- Tuinbouw en akkerbouw (Dronten);
- Toegepast biologie (Almere);
- Plattelandsvernieuwing (Almere).

CAH Vilentum heeft zo'n 1570 studenten, waaronder voltijd, deeltijd en internationale studenten. Daarnaast biedt de CAH ook zogenaamde Associate Degree opleidingen aan.

Windesheim

Windesheim Flevoland is een instelling voor hoger beroepsonderwijs (hbo) en heeft vestigingen in Almere en Lelystad. In Almere worden 18 HBO-opleidingen aangeboden. In Lelystad leidt Windesheim Flevoland met name professionals op die zich verder willen ontwikkelen. Het aanbod in Lelystad bestaat uit duale opleidingen, waarbij werken en leren wordt gecombineerd.

In 2010 is Windesheim gestart met de volgende voltijdsopleidingen:

- Lerarenopleiding Basisonderwijs (Pabo);
- Informatica (Information Engineering);
- Engineering, Design and Innovation (Ondernemen, Innovatie en Techniek);
- Small Business en Retail Management.

Ook startte Windesheim Flevoland in 2010 met de deeltijdvariant van de Lerarenopleiding Basisonderwijs (Pabo) en de duale en deeltijdvariant van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening.

Op dit moment zijn er bij Windesheim de volgende voltijdstudies te volgen:

- Bedrijfseconomie;
- Bouwkunde;
- Commerciële Economie;
- Communicatie;
- Industrieel Product Ontwerpen;
- Logopedie;
- Maatschappelijk Werk en Dienstverlening;
- Management, Economie en Recht (Bedrijfskunde MER);
- Human Resource Management (Personeel en Arbeid);
- Sociaal Pedagogische Hulpverlening;
- Verpleegkunde;
- Werktuigbouwkunde;
- Pedagogiek;
- Mobiliteit (Verkeerskunde).

In september 2011 staat het totaal aantal studenten van Windesheim Flevoland op ruim 1350.

ProRetail Academy

De ProRetail Academy in Almere biedt 2- en 4-jarige duale HBO-opleidingen aan in Small Business & Retail Management.

Tandheelkunde (WO)

Sinds 2002 heeft het Academisch Centrum Tandheelkundig Amsterdam (ACTA) van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit een vestiging in Almere. In het collegejaar 2010/2011 stonden er 151 studenten Tandheelkunde ingeschreven bij deze vestiging.

Inzicht in de knelpunten bij het realiseren van voldoende aanbod HBO-instellingen

De provincie heeft in 2008 Cebeon⁸ gevraagd onderzoek te doen naar knelpunten in het voorzieningenniveau. In dit onderzoek trekken de onderzoekers de volgende conclusies omtrent de knelpunten die zich voordoen in het realiseren van voldoende aanbod van hbo-instellingen:

- Onvoldoende Flevolandse jongeren hebben de interesse en/of capaciteit om een hbo-opleiding te volgen. In vergelijking tot andere provincies kiezen meer jongeren van 12 t/m 19 voor de beroepsgerichte onderwijsvormen, vooral in het vmbo en mbo. Ook het aandeel havo- en vwo-leerlingen blijft achter bij andere provincies;
- Het opleidingsniveau is een belangrijk knelpunt in de doorstroming naar het hbo. Bij alle relevante onderwijsvormen lijken de slagingspercentages in het voortgezet onderwijs van Flevolandse studenten achter te blijven bij die van studenten in andere provincies;
- Dat een deel van de Flevolandse mbo- en hbo-studenten buiten de provincie studeert, geeft een signaal dat de omvang (met name hbo) en/of de kwaliteit van het onderwijsaanbod niet (goed) aansluit bij de behoefte.

Met een goede aansluiting van het mbo op het hbo en heldere voorlichting over studeren in het hbo kunnen meer mbo'ers succesvol doorstromen naar een hbo-opleiding. Hogeschool Windesheim Flevoland en ROC Flevoland gaan daarom samenwerken om deze betere doorstroom mogelijk te maken. In mei 2012 hebben de bestuursvoorzitters van Windesheim Flevoland en ROC Flevoland hierover een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

Ter illustratie: versterking HBO in Flevoland door komst Windesheim

De provincie heeft al langer aandacht voor de achterstand in het Hoger Onderwijs in Flevoland. In de vorige perioden is dan ook samen met andere partijen veel inzet gepleegd om meer Hoger Onderwijs aan te trekken. Dit heeft geresulteerd in de komst van Hogeschool Windesheim naar Almere in 2010. Het rijk, de gemeente Almere, de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad hebben gezamenlijk bijgedragen aan de vestiging van Windesheim in de provincie. De provinciale bijdrage is geleverd vanuit het Investeringsprogramma Flevoland-Almere. Op dit moment studeren er zo'n 1350 studenten bij Windesheim in Flevoland.

⁸ Cebeon, (2008), Voorzieningenniveau Flevoland: beroepsonderwijs, cultuur, sport en zorg

Basisonderwijs

Opvallend is het hoge voorzieningenniveau - uitgedrukt in het aantal banen per 1.000 inwoners - op het gebied van het basisonderwijs. Ongetwijfeld is dit een afgeleide van de relatief jonge bevolking van Flevoland. Ook de specifieke bevolkingsopbouw per gemeente (zie bijlage 2) is te herkennen wanneer we de cijfers per gemeente onderscheiden. Zo liggen de gemeenten Urk met 13,9 banen per 1.000 inwoners in het basisonderwijs en Almere met 11,3 banen boven het Flevolands gemiddelde van 10,8.

Met de kwantiteit van het basisonderwijs lijkt het dus wel goed te zitten. Zorgelijker zijn de signalen over de kwaliteit van het onderwijs. Het Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling wijst in haar publicatie *Blik op Flevoland* van 2011 op de zwakke positie van het onderwijs. Zo heeft Flevoland een relatief hoog percentage aan zwakke en zeer zwakke scholen. Daarbij zijn er relatief weinig sterke scholen in vergelijking tot andere provincies. Ook zijn de Cito-scores bij de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs in Flevoland laag in verhouding tot landelijke scores. De Cito-scores zijn in Almere en Lelystad gemiddeld lager dan in de G4-gemeenten.

Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

In dezelfde studie van het CMO komt naar voren dat het gemiddelde opleidingsniveau in Flevoland lager is dan in de rest van Nederland. Er zitten meer jongeren in lagere opleidingstrajecten dan landelijk. Meer jongeren volgen vmbo basis + kaderopleidingen en minder jongeren havo, vwo, hbo en wo-opleidingen. Ook zijn er in Flevoland 14% meer mbo-studenten ten opzichte van het landelijk gemiddelde. In totaal volgden in 2008-2009 5.540 mbo-leerlingen hun opleiding in Flevoland. Bijna een net zo grote groep van 5.227 leerlingen (48,6%) volgde haar opleiding buiten Flevoland.

Vroegtijdig schoolverlaters

Het landelijk percentage vroegtijdig schoolverlaters (VSV) was in 2008-2009 3,2%. In Flevoland lag dit percentage op 4,3% en in Lelystad op 5,4%. Het percentage vroegtijdig schoolverlaters ligt in Almere, Lelystad en Dronten en Urk boven het gemiddelde. Als gevolg van extra beleidsinzet is het aantal nieuwe vsv-ers in 2008-2009 ten opzichte van 2005-2006 gemiddeld over alle regio's gedaald met 20%. In Flevoland bedroeg de reductie 5%.

Nader onderzoek naar de verklarende factoren⁹ geeft aan dat het hoge aantal vroegtijdig schoolverlaters in Almere vooral veroorzaakt wordt door het relatief hoge aantal leerlingen met een lagere sociaal-economische status, en niet door een lagere kwaliteit van het onderwijs. In Lelystad blijken beide factoren een rol te spelen in het hoge percentage vroegtijdig schoolverlaters.

Samenvattend:

- Flevoland heeft een achterstand van 4% als het gaat om het aantal banen per 1.000 inwoners op het gebied van onderwijs ten opzichte van Nederland. De achterstand zit vooral in het Hoger Onderwijs (-83%). In het basisonderwijs heeft Flevoland juist een hoger voorzieningenniveau (+24%) ten opzichte van Nederland;
- De afgelopen jaren is met succes ingezet op het versterken van het Hoger Onderwijs in Flevoland. Dit heeft geleid tot de komst van Windesheim naar de provincie en een forse toename in het aantal studierichtingen dat in Flevoland op HBO-niveau gevolgd kan worden;
- In Flevoland, en dan met name in de steden Lelystad en Almere, is sprake van een relatief groot aantal zwakke en zeer zwakke basisscholen, een relatief lage CITO-score op de eindtoets en een relatieve grote groep voortijdig schoolverlaters.

⁹ De Witte, K., Klaveren, C. van, Smets, A., Selective migration in New Towns: Influence on regional accountability in early school leave.

C2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Een recente ontwikkeling op het gebied van onderwijs is de nieuwe hbo-graad Associate Degree (AD) welke in februari 2011 is ingevoerd. Een AD-programma kan in twee jaar worden afgerond, wordt aangeboden door een hogeschool en is onderdeel van een hbo-bacheloropleiding. Het idee achter deze nieuwe graad is de verbreding van het aanbod in het hoger beroepsonderwijs en het dichten van het gat tussen het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs. Het AD is vooral bedoeld voor mbo'ers die na hun opleiding nog door willen studeren, maar geen 4-jarige hbo-bacheloropleiding willen volgen. De opleidingen sluiten aan bij de behoefte uit het bedrijfsleven aan personeel met een opleidingsniveau dat ligt tussen mbo niveau 4 en een hbo-bachelor. In Flevoland worden reeds AD-opleidingen aangeboden bij de Christelijke Agrarische Hogeschool en bij de ProRetail Academy.

C3. Rol- en taakverdeling op het terrein van onderwijs

De gemeente heeft een verscheidenheid aan taken op onderwijsgebied, zoals het bestuur van het plaatselijk openbaar onderwijs, de zorg voor voldoende schoolruimte voor het bijzonder onderwijs en toezicht op de naleving van de leerplichtwet.

Het Rijk is verantwoordelijk voor financiering van het onderwijs, voor voldoende aanbod en voor toezicht op de kwaliteit. Ook ligt er een verantwoordelijkheid bij de onderwijsinstellingen. De provincie heeft wettelijk geen taak op het gebied van onderwijs.

C4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

Onderwijs is op zich geen provinciale taak. Alleen voor zover er sprake is van een relatie met de economische ontwikkeling en het voorzieningenniveau past een inzet op deze taak in ons aangescherpte profiel. Vanuit dit oogpunt heeft de provincie de vorige bestuursperioden ingezet op het versterken van hoger onderwijs en de komst van Windesheim naar onze provincie. De komende periode richten we ons vooral op het borgen van de gewenste resultaten.

D. Sport

D1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

Het voorzieningenniveau in Flevoland op het gebied van sport ligt 2% boven het Nederlands gemiddelde van 2,8 banen per 1.000 inwoners.

De ontwikkeling in het aantal banen per 1.000 inwoners is in de periode 2000-2011 gegroeid met 22%. De groei in Flevoland is daarmee lager dan de landelijke groei van 31%. De groei in de gemeente Noordoostpolder en de gemeente Dronten is daarentegen met respectievelijk 42% en 63% bovengemiddeld.

Wanneer we kijken naar de zes gemeenten vallen Zeewolde en Dronten in positieve zin op. In deze gemeenten is een werkgelegenheid van respectievelijk 5,0 en 3,5 banen per 1.000 inwoners in de sport. Deze gemeenten liggen daarmee 81% en 27% boven het Nederlands gemiddelde. De gemeenten Almere, Lelystad en Noordoostpolder bevinden zich rond het landelijk gemiddelde, terwijl Urk daar met -57% onder zit.

Binnen de sector sport zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In onderstaande figuur is het aantal banen per 1.000 inwoners weergegeven per categorie, alsmede de achterstand of de voorsprong ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. In bijlage 3 zijn deze gegevens uitgesplitst per gemeente.

Tabel D1. Aantal banen in de sportsector per 1.000 inwoners in Flevoland en Nederland in 2011 en procentuele verhouding Flevoland ten opzichte van Nederland

	Flevoland	Nederland	Flevoland t.o.v. Nederland
Binnensport	1,3	1,1	14%
Buitensport	0,7	0,6	24%
Overig sport	0,8	1,1	-24%
Totaal	2,8	2,8	2%*

Bron: LISA, cijfers over 2011, bewerking provincie Flevoland.

*Dit percentage is niet zichtbaar in de absolute aantallen vanwege de afronding tot 1 decimaal

Hieruit komt naar voren dat de Flevoland 14% boven het Nederlands gemiddelde zit als het gaat om de binnensport en zelfs 24% als we kijken naar de buitensport. Het gemiddelde wordt omlaag gehaald door de werkgelegenheid in de categorie Overig sport waar Flevoland juist 24% achter loopt bij Nederland als geheel. Deze laatste categorie omvat werkgelegenheid in overige sportaccommodaties, verhuur van sport- en recreatieartikelen, beroepssporters, organisaties voor sportevenementen, overkoepelende organen op het gebied van sport.

Accommodaties

In Flevoland zijn in totaal 12 binnen- en 7 buitenzwembaden, in iedere gemeente minimaal één. Er zijn 4 atletiekaccommodaties (Almere, Dronten, Lelystad en Noordoostpolder) en 17 sporthallen verspreid over de gemeenten. De tennisverenigingen hebben 25 accommodaties ter beschikking. In totaal zijn er in Flevoland 175 sportaccommodaties, de zwembaden niet meegerekend.

Tabel D2. Aantal kengetallen met betrekking tot de sportsector in Flevoland

	Totaal	Almere	Dronten	Lelystad	Noordoost polder	Urk	Zeewolde
Zwembaden- Binnen (2011)	12	3	1	1	3	1	3
Zwembaden- Buiten (2011)	7	-	5	-	-	-	2
Atletiekaccommodaties (2011)	4	1	1	1	1	-	-
Sporthallen (2010)	17	7	1	2	5	1	1
Accommodaties tennisverenigingen (2011)	25	8	3	3	8	1	2
Voetbalverenigingen (2011)	28	7	4	3	12	1	1
Hockeyverenigingen (2011)	6	2	1	1	1	-	1
Korfbalverenigingen (2011)	6	1	1	1	2	-	1
Tennisverenigingen (2011)	25	8	3	3	8	1	2

Bron: ABF - Vastgoedmonitor 2012

Topsportfaciliteiten

Binnen Flevoland zijn er vier Regionale Trainingscentra: een Regionaal Trainingscentrum voor het zeilen in Lelystad en een Regionaal Trainingscentrum Triathlon, een Regionaal Trainingscentrum Badminton en een Regionaal Trainingscentrum Hippische sport in Almere. Deze regionale trainingscentra zijn bedoeld voor de talentontwikkeling, maar hebben tevens een functie voor de breedtesport.

Ter illustratie: Regionaal Trainingscentrum Triathlon Almere

In 2012 vond de Holland Triathlon voor de 30e keer plaats in Almere. In Almere staat ook het Regionaal Training Centrum Triathlon. Het RTC is een initiatief van Sportservice Flevoland, Olympisch Netwerk Flevoland, Nederlandse Triathlon Bond, Atletiek Vereniging Almere'81 en de Triathlon Vereniging Almere. Het RTC is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de gemeente Almere en de provincie.

In de Sportlandkaart Flevoland zijn onder meer de topsportlocaties geïnventariseerd. In onderstaande tabel een overzicht van de accommodaties en trainings- en opleidingsfaciliteiten. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen A1- en A2-status. De A-status wordt door een sportbond aan een accommodatie verleend als deze voldoet aan de (inter)nationale eisen voor topsporttraining en wedstrijden voor topsporters. De A1-status betekent dat deze accommodatie geschikt is of de voorkeur krijgt voor wedstrijden op internationaal niveau. De A2-status houdt in dat de betreffende bond de accommodatie geschikt acht voor topsport en zeker voor de nationale competities, maar dat vanwege toeschouwerscapaciteit en overige voorzieningen niet aan alle (inter)nationale standaards kan worden voldaan.

De opstellers van de Sportlandkaart constateren dat het aantal A1 en A2 faciliteiten langzaam groeit. De betekenis van de provincie Flevoland op het gebied van (top)sportevenementen en training, niet alleen in Almere, maar ook in Lelystad en in de (recreatieve) oostrand van Zuidelijk Flevoland, neemt toe.

Tabel D3. Overzicht topsportaccommodaties en -faciliteiten in Flevoland

Gemeente	A-accommodaties	Training en opleiding
Almere	Topsportcentrum: - Basketbal (A1) - Volleybal (A1) - Handbal (A2) - Badminton (A2) - Tafeltennis (A2) - Tennis (A2) - Turnen (A2) FBK sportpark: - Skeeleren (A1) - Triatlon (A1) - Honkbal en softbal (A2) - Boogschieten (A2)	- Badmintonacademie - Tenniscollege Flevoland - LOOT-school¹⁰ - RTC Triatlon - RTC Paardensport
Dronten	Biddinghuizen: - Golf (A1) - Hippisch Centrum (A1) Dorhout Mees: - 36 holes baan, A-status - Schieten - Adventure - Golf Leisureworld Dronten: Icecenter Snelvaarbaan Drontermeer (5,5 km)	
Lelystad	Hoofdsteenpunt watersportverbond (zeilen) Dubbele sporthal (nationale wedstrijden) Grootste Judo-dojō	Regiohoofdtrainer zeilen Regio Opleidingscentrum Judotalent
Noordoostpolder	-	Financiële middelen voor eigen toptalenten
Urk	t.z.t. nieuwe sporthal	-
Zeewolde	-	-

Bron: Sportservice Flevoland, (2011), Sportlandkaart Flevoland

¹⁰ Op een Topsport Talentschool (geïnitieerd vanuit de Stichting LOOT) krijgen geïndiceerde toptalenten in sport de kans om hun topsportcarrière te combineren met hun schoolcarrière.

In Flevoland zijn 2 zogenaamde LOOT-scholen. LOOT staat voor Landelijk Overleg Onderwijs en Topsport en deze scholen bieden onderwijs aan leerlingen op een wijze dat er ook ruimte is voor training en wedstrijden in het kader van de (top)sport.

Sportevenementen

In Flevoland worden diverse nationale en internationale topsportevenementen georganiseerd, zoals nationale en internationale kampioenschappen op het gebied van zeilen, badminton, volleybal, triatlon, windsurfen, gehandicaptensport en dammen.

Tabel D4. Overzicht recente (top)sportevenementen

Gemeente	Topsportevenementen	Overige sportevenementen
Almere	NK Triatlon Long Distance 2012 NK Skeelers 2011 NK Handboogschieten outdoor 2012 NK Windsurfen 2010/2011 EK Zaalhockey 2010 Handboogschieten NK Indoor 2009/2010 WK Zoetwatervissen 2009 WK Honkbal 2005 WK Triatlon	30 van Almere Almere City Run Mercian Indoor Holland Cup Almere Regatta/Rondje Pampus ITF Jeugd in/outdoor Bedrijvensportdag Diverse bekerfinales zaalsporten
Dronten	Holland Ladies Tour (wielrennen) NK Eenwieleren NMK Triatlon - defensie Europacup Beneluxcup Waterski Menwedstrijden NK Marathon Schaatsen	Johan Neeskens vrienden weekenden Landelijke gehandicaptensportdag in Biddinghuizen
Lelystad	Oostvaardersplassen NK Marathon NK, EK en WK Zeilevenementen NK, EK Hazewindhondrennen	Diverse regatta's Bataviahavendagen HISWA-beurs gebruikte boten NK ambtenarenveldloop (ca 7000 deelnemers)
Noordoostpolder	WK Dammen 2011	Fish-potato run (> 10.000 deelnemers)
Urk	WK Dammen heren	Jaarlijks wandelevenement Fish-potato run Urk-Emmeloord Beach volleybal toernooi Basketbalweek
Zeewolde	-	ZtotZ-wandeltocht (25.000 deelnemers)

Bron: Sportservice Flevoland, (2011), Sportlandkaart Flevoland

Gehandicaptensport

In het kader van de gehandicaptensport is er een digitaal loket Sport & handicap en een fysiek servicepunt voor de match tussen vraag en aanbod van sport en sporters in Flevoland.

Samenvattend:

- Als het gaat om sport heeft Flevoland een iets hoger (2%) voorzieningenniveau, uitgedrukt in het aantal banen per 1.000 inwoners, dan Nederland als geheel;
- In alle gemeenten is sprake van een basisniveau aan sportaccommodaties;
- Er is een aantal topsportaccommodaties en -faciliteiten in Flevoland, waardoor Flevoland ook regelmatig het decor is voor (inter)nationale topsportevenementen.

D2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Er doen zich binnen de sport veel ontwikkelingen voor. De volgende hebben gevolgen voor de provincie:

- Kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties nemen een steeds belangrijker plek in binnen de sport. Kritische consumenten, sportbonden en evenementenorganisatoren hanteren steeds strengere eisen. Het beschikken over topfaciliteiten is een must voor gemeenten en provincies met sportambities. Sportaccommodaties dragen bij aan de sportparticipatie;
- Economische betekenis van sport. Hoewel ook in de sport de economische crisis voelbaar is, is de economische betekenis van sport groeiende. Uit een onderzoek uit 2008 bleek dat er in Nederland jaarlijks 9,4 miljard euro uitgegeven wordt. In Flevoland zijn meerdere bedrijven gerelateerd aan sport. Denk hierbij aan sportwinkels, boten- en jachtbouw, Giant fietsen, CSC Kunstgras e.d. Bovendien hebben evenementen, zeker als het gaat om grote, (inter)nationale, meerdaagse evenementen een economische spin off voor horeca en detailhandel;
- Olympische ambitie 2028. Het rijk ondersteunt het plan om de Olympische Spelen in 2028 te organiseren. Binnen de ontwikkeling van het OP2028 (Olympisch Plan 2028) heeft de provincie een passieve rol. Wij ondersteunen de kandidaatstelling van Amsterdam om in 2016 een bid uit te brengen. Hiertoe stemmen wij de grootschalige sportevenementen op elkaar af. Daarnaast participeert de provincie in het OP2028 om heel Nederland naar Olympisch niveau te brengen. Dit plan veronderstelt een totaalaanpak waar gewerkt wordt langs de sporen 1) sportparticipatie 2) economie en 3) topsport. In het kader van het Olympisch Plan 2028 zijn er vooralsnog twee locaties in Flevoland in beeld. Het betreft het Hippisch Centrum (Dorhout Mees) en de Triatlon. In het proces van het OP2028 spelen het topsportcentrum Almere en de Flevolandse binnenwateren bij Lelystad een rol.

D3. Rol- en taakverdeling op het terrein van sport

De verantwoordelijkheid voor sport en bewegen ligt bij de gemeenten. Het Rijk heeft een ondersteunende functie in het landelijk sportbeleid. In de beleidsbrief Sport van het ministerie van VWS uit 2011 wordt duidelijk dat het rijk zich vooral richt op 'Sport en bewegen in de buurt' en het 'Olympisch Plan 2028'.

De provincie heeft geen wettelijke taken op het terrein van sport. In het coalitieakkoord is aangegeven dat het provinciaal sportbeleid een duidelijke economische component en economische meerwaarde voor de provincie dient te hebben. Het uitgangspunt is dat de provincie zich richt op bovenlokaal niveau en geen taken overneemt die tot het pakket van andere overheden behoren.

D4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

Sportservice Flevoland is de uitvoeringsorganisatie van het provinciale sportbeleid en het kenniscentrum voor sport en bewegen in Flevoland voor overheden, sportverenigingen, scholen, bedrijven, instellingen en andere organisaties. De afgelopen jaren heeft de provincie - veelal via Sportservice Flevoland - een bijdrage geleverd aan het voorzieningenniveau door:

- Het stimuleren van sportbeoefening, in het algemeen door het programma 'Een leven lang sporten' en specifiek gericht op de jeugd (schoolschaatsen, schooljudo etc), gehandicapten en chronisch zieken;
- De totstandkoming van Regionale Trainingscentra voor badminton, judo, zeilen en triatlon;
- Het subsidiëren van (grote) sportevenementen;
- De ondersteuning van talenten en topsporters.

Het provinciaal sportbeleid wordt op dit moment herijkt. In de uitgangspunten voor het nieuwe sportbeleid staat dat het sportbeleid vooral ingegeven wordt vanuit een economisch perspectief. Het gebruik van sport voor marketing en gebiedspromotie en het organiseren van evenementen hebben economische potentie.

Grootschalige sportevenementen kunnen de provincie extra bezoekers opleveren en daarmee een bestedingsimpuls genereren. In dit kader wordt gesproken over sportieve recreatie economie. Op langere termijn draagt het aanbod van evenementen bij aan het imago van de provincie. Via evenementen, maar ook via aansprekende sportprestaties kan sport bijdragen aan de promotie van Flevoland vanwaar economische interessante economische effecten uit voort kunnen vloeien. Deze lopen uiteen van toeristisch bezoek, tot verhuizingen en/of vestiging van nieuwe bedrijven en instellingen.

De provinciale rol bij het versterken van de sportvoorzieningen ligt op het bovenlokale niveau. De provincie zal - volgens de uitgangspunten van het sportbeleid 2013-2017 - de komende jaren inzetten op:

- Evenementen en talentontwikkeling van de desbetreffende sport. Flevoland kiest hierbij voor de watersport en de triatlon;
- Het stimuleren van de gehandicaptensport door het uitvoeren van een tweedelijns verbindende en aanvullende rol van Sportservice Flevoland ten aanzien van de gehandicaptensport;
- Het verbinden van partijen op regionaal, provinciaal en landelijk niveau op thema's die gebaseerd zijn op kracht en eigenheid van Flevoland. Nieuwe toevoeging is de economische component;
- Het monitoren en evalueren van inspanningen: resultaten en effecten van provinciale inspanningen worden jaarlijks in beeld gebracht. Het (hogere) onderwijs zal hierbij betrokken worden.

E. Welzijn

E1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

Met 16,4 banen per 1.000 inwoners loopt Flevoland in de welzijnssector 14% voor op Nederland als geheel.

De index voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid per 1.000 inwoners in deze sector in de periode 2000-2011 bedroeg 207, dat is dus ruim een verdubbeling. Het groeicijfer voor Nederland staat voor dezelfde periode op 152.

Als we kijken naar de zes gemeenten dan zien we dat de grote steden Almere (+22%) en Lelystad (+56%) boven het landelijk en Flevolands gemiddelde zitten. De andere vier gemeenten laten juist een achterstand zien: Noordoostpolder -5%, Zeewolde -18%, Dronten -25% en Urk -75%. De verklaring hiervoor kan zijn dat in de steden relatief meer behoefte is aan welzijnszorg en deze relatief vaker door betaalde professionals wordt ingevuld. In Dronten en Urk heeft zich in de periode 2000-2011 wel de grootste groei voorgedaan in de welzijnssector, met een index van respectievelijk 261 en 291.

Binnen de sector welzijn zijn verschillende categorieën te onderscheiden. In onderstaande figuur is het aantal banen per 1.000 inwoners weergegeven per categorie, alsmede de achterstand of de voorsprong ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. In bijlage 3 zijn deze gegevens uitgesplitst per gemeente.

Tabel E1. Aantal banen in de welzijnssector per 1.000 inwoners in Flevoland en Nederland in 2011 en procentuele verhouding Flevoland ten opzichte van Nederland

	Flevoland	Nederland	Flevoland t.o.v. Nederland
Lokaal welzijnszorg en -werk	14,9	10,9	+37%
Maatschappelijke opvang met overnachting	0,5	2,3	-79%
Overig lokaal welzijnszorg	0,9	1,2	-22%
Totaal	16,4	14,4	+14%

Bron: LISA, cijfers over 2011, bewerking provincie Flevoland.

Onder het lokaal welzijnszorg- en werk valt onder meer het maatschappelijk werk, kinderopvang, welzijnszorg voor ouderen en gemeenschapshuizen. Op dat vlak heeft Flevoland een bovengemiddeld voorzieningenniveau. Dit komt waarschijnlijk door de relatief jonge bevolking van Flevoland waardoor er een hogere vraag is naar kinderopvang en peuterspeelzalen. De gemeente Lelystad heeft met 20,3 het hoogste aantal banen per 1.000 inwoners in deze categorie, Urk met 2,9 het laagste aantal.

Flevoland heeft een achterstand van 1,8 baan per 1.000 inwoners, overeenkomend met -79%, in de categorie maatschappelijke opvang met overnachting. De maatschappelijke opvang met overnachting heeft betrekking op de opvang van daklozen en slachtoffers van huiselijk geweld. De werkgelegenheid die gepaard gaat met de geestelijke gezondheids- en verslavingszorg met overnachting valt onder de sector Zorg (zie Hoofdstuk 2A) vanaf het moment dat mensen AWBZ-geïndiceerd zijn.

Ten opzichte van het Nederlands gemiddelde werken er in Flevoland relatief weinig mensen in de maatschappelijke opvang met overnachting.

Uit de Flevomonitor 2011¹¹ komt naar voren dat er in 2011 in Flevoland 3.561 unieke verslaafden, 2.500 unieke dak- en thuislozen en 1.919 unieke slachtoffers van huiselijk geweld zijn. De meeste personen vallen binnen één thema, maar in 751 gevallen scoort iemand op twee thema's en 22 individuen scoren op alle drie de thema's. De overlap tussen de thema's bedraagt daarmee 11% op jaarbasis. Rekening houdend met deze overlap, zijn er in totaal 7.185 unieke personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer van huiselijk geweld. Ten opzichte van 2009 is er in 2011 sprake van een flinke stijging van het aantal geregistreerde verslaafden (+35%). Tegelijkertijd bleef het aantal dak- en thuislozen in die periode stabiel en nam het aantal slachtoffers van huiselijk geweld licht af.

Uit een nota van de gemeente Almere¹² blijkt dat er naar schatting 165 personen verblijven in voorzieningen voor maatschappelijke opvang of vrouwenopvang. Daarnaast verblijven er ruim 400 personen in beschermde woonvormen AWBZ, minimaal 500 personen hebben ambulante woonbegeleiding en minimaal 900 ontvangen een vorm van bemoeizorg. Circa 1.000 personen met problemen rond dakloosheid zijn in behandeling bij de verslavingszorg en/of de GGZ.

In Flevoland zijn de volgende basisvoorzieningen voor woonvoorzieningen die gefinancierd worden uit de opvanggelden. Deze vallen onder het thema Maatschappelijke Opvang met overnachting. In de nota wordt geconcludeerd dat de basisvoorzieningen op dit moment voldoende lijken.

Tabel E2. Woonvoorzieningen Opvanggelden

Gemeente	Omschrijving	Aantal bedden/units/plaatsen
Provinciaal	Noodbedden Blijfgroep (max. 1 week) Amsterdam en Zwolle	2, met aansluiting op de ook daar aanwezige crisiopvangbedden
Almere	Nachtopvang Leger des Heils (max 6 weken)	12 bedden
	Crisisopvang (Noodopvang Perspectief) Leger des Heils (6 weken/3 maanden)	25 waarvan 10 voor jongeren
	Crisisopvang multiprobleemgezinnen Leger des Heils (max. 3 maanden)	10 units, 43 gezinnen/jaar
	Room4You, met begeleiding Leger des Heils, jongeren	30
	Kwintes Zwerfjongeren	4 bedden, 19 jongeren/jaar
	Gezinsopvang intensief begeleid wonen (Leger des Heils, 10 voor toekomst)	15 units
Lelystad	Nachtopvang Leger des Heils (max. 6 weken)	12 plaatsen (10 bedden en 2 crisisbedden)
	Crisisopvang Iriszorg	15 bedden
	Begeleid wonen	12 plekken
	Beschermd wonen Iriszorg	4 bedden
	Kamers met kansen jongeren	18
	Vast en verder	16 (2 plekken voor niet geïndiceerde Almeerse jongeren en rest Awbz)
Zeewolde	Opvang tienermoeders Leger des Heils	9 trajecten (opvang gevestigd in Zeewolde maar voor Lelystadse cliënten)
	Jongeren vast en verder	7 trajecten

¹¹ Benschop A, Wouters M & Korf DJ, (2012), Flevomonitor 2011. Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

¹² Gemeente Almere, (2011), Plan van Aanpak Stedelijk Kompas Flevoland 2008-2014; Evaluatie en bijstelling. Almere is formeel centrumgemeente voor de Flevolandse gemeenten.

Gemeente	Omschrijving	Aantal bedden/units/plaatsen
NOP	Rehoboth sociaal pension, is Kwintes, noodopvang dak- en thuislozen	5 bedden, rest AWBZ
Totaal	33 volwassenen max. 6 weken 54 volwassenen 6 weken - 3 maanden 88 jongeren	31 plaatsen nachtopvang 2 plaatsen noodopvang vrouwen HG 34 plaatsen crisisopvang volwassenen 10 plaatsen crisisopvang gezinnen 10 units gezinsopvang intensief 88 plaatsen jongeren 175 personen/gezinnen

Bron: Gemeente Almere, (2011), Plan van Aanpak Stedelijke Kompas 2008-2014; Evaluatie en bijstelling, Bijlage 4

Samenvattend:

- Flevoland heeft relatief hoog voorzieningenniveau in de welzijnssector. Het aantal banen per 1.000 inwoners in deze sector ligt 14% hoger dan het Nederlands gemiddelde;
- Hierbinnen doen zich grote verschillen voor. Het aantal banen per 1.000 inwoners is een stuk hoger (+37%) in de categorie Lokaal welzijnszorg en -werk en fors lager (-79%) in de categorie maatschappelijke opvang met overnachting;

E2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Als het gaat om welzijn zien wij onder meer de volgende ontwikkelingen:

- De economische crisis en de hogere eigen bijdrage in de kinderopvang leiden landelijk tot een afname van de vraag naar kinderopvang.
- De bevolkingsgroei, met name in Almere, zal leiden tot een autonome toename van het aantal daklozen en verslaafden.
- De economische crisis leidt binnen de bevolking tot meer werkloosheid, meer schulden, en daardoor meer risico op dakloosheid waardoor de vraag naar maatschappelijke opvang toeneemt. Verder vinden als gevolg van de crisis bezuinigingen plaats, die gevolgen kunnen hebben voor het voorzieningenniveau.

E3. Rol- en taakverdeling op het terrein van welzijn

Vanuit onder meer de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn gemeenten verantwoordelijk voor het participeren van burgers in de samenleving. De Wmo vormt een belangrijk onderdeel van welzijnsbeleid. Naast de Wmo taken draagt de gemeente ook verantwoordelijkheid voor het maatschappelijk werk. Daarnaast wordt zorg besteed aan buurt- en wijkgebouwen en activiteiten voor bewoners om mensen een plaats in de maatschappij te geven. Ook het in standhouden van de consultatiebureaus is een taak van de gemeente. Deze bureaus zijn een onderdeel van het jeugd- en jongerenwerk. De gemeente is verantwoordelijk voor sociale voorzieningen en voor de Wet werk en bijstand (Wwb).

De uitvoering van de maatschappelijke opvang en het verslavingsbeleid is sinds 1994 een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Almere is voor Flevoland centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid en krijgt een speciale doeluitkering van het rijk voor de Wmo-prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid.

Ingevolge de Wmo heeft de provincie de taak een steunfunctie in stand te houden ter ondersteuning van de gemeenten. Deze taak wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door CMO Flevoland. Verder heeft de provincie geen wettelijke taken op het gebied van welzijn.

E4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

De afgelopen jaren heeft de provincie een bijdrage geleverd aan het voorzieningenniveau op het gebied van welzijn. Door middel van het verlenen van subsidies werden verschillende organisaties, zoals Sensor en de Stichting Slachtofferhulp gesteund in hun werkzaamheden.

Daarnaast heeft de provincie door inzet van Europees geld een rol gespeeld bij de totstandkoming van een groot aantal leefbaarheidsprojecten op het platteland. Zo is er samen met initiatiefnemers en gemeenten gewerkt aan de realisatie van Multi Functionele Accommodaties in onder meer Nagele en Tollebeek.

Ter illustratie: MultiFunctioneel Centrum Nagele

Foto: Margje Memelink

De bevolking van Nagele heeft zich ingezet voor de realisatie van De Rietveld, een MultiFunctioneel Centrum in Nagele, dat onder meer over een sporthal en zaalruimten beschikt. Vanuit het Europese LEADER+ programma is een bijdrage geleverd aan de totstandkoming ervan.

Op het gebied van welzijn ondersteunt de provincie de gemeenten bij de uitvoering van de Wmo door het uitvoeren van steunfunctietaken. Deze steunfunctietaken worden uitgevoerd door CMO Flevoland. Daarnaast wordt ingezet op innovaties in zorg en welzijn om bij te dragen aan het dichten van het gat tussen de zorgvraag en betaalbare zorg. In het Ontwerp-beleidskader 'Zorg, Zorginnovatie en herijkt sociaal beleid 2012-2015; van sociaal beleid naar maatschappelijke voorzieningen en innovatieve zorg' staat het toekomstig beleid van de provincie beschreven.

F. Recreatie & toerisme, horeca en detailhandel

F1. Het voorzieningenniveau in Flevoland

Hieronder gaan we achtereenvolgens dieper in op het voorzieningenniveau op het gebied van recreatie & toerisme, horeca en detailhandel.

Recreatie en toerisme

Het beschikken over voldoende recreatieve voorzieningen is zowel van belang voor de recreatieve behoeften van de inwoners van Flevoland als voor het aantrekken van toeristen (en het daarmee gepaard gaande economische belang). Toerisme kan omschreven worden als een vorm van recreatie gericht op het reizen en verblijven buiten de eigen woonomgeving.

De meest bekende recreatieve voorzieningen in Flevoland zijn onder meer Bataviawerf, Bataviastad, het Aviodrome, het Nieuw Land Erfgoedcentrum, Walibi World, Schokland, Urk, de Orchideeënhoeve, Oostvaardersplassen en de Randmeren. Recreatieve voorzieningen omvatten een breed scala aan voorzieningen, variërend van natuurgebieden om te wandelen of te fietsen, tot cultuur, sport en funshopping. Er wordt ook wel gesproken over vrijetijdsvoorzieningen.

In het ABF-onderzoek naar het voorzieningenniveau is recreatie minder breed opgevat. Het culturele- en sportvoorzieningenniveau zijn apart geregistreerd en deze zijn ook in eerdere hoofdstukken aan de orde geweest. Het funshoppen valt onder detailhandel. Onder recreatie vallen onder meer de pret- en themaparken, jachthavens, vakantiehuisverhuur en kampeerterreinen. Hotels vallen - zoals de afkorting al aangeeft - onder Horeca.

In Flevoland zijn er in de recreatieve sector 3,4 banen per 1.000 inwoners. Dat is 18% meer dan het Nederlands gemiddelde van 2,9 banen per 1.000 inwoners.

De werkgelegenheid in de recreatiesector is in de periode 2000-2011 met 15% gegroeid. Door de groei van de bevolking is echter het voorzieningenniveau - in termen van aantal banen per 1.000 inwoners - licht afgenomen. De index voor het aantal banen per 1.000 inwoners tussen 2000 en 2011 ligt namelijk op 93 in Flevoland, en bedraagt 116 voor Nederland.

Er doen zich op het gebied van toerisme ook grote verschillen voor tussen gemeenten. De gemeenten Zeewolde en Dronten liggen met respectievelijk 17,5 en 12,5 banen per 1.000 inwoners fors boven het landelijk en Flevolands gemiddelde. De grootste achterstand treffen we aan op Urk (-87%), in Almere (-58%) en in Lelystad (-57%). De Noordoostpolder heeft een beperkte achterstand van -8%, maar daar heeft zich dan ook de afgelopen jaren wel de grootste groei (index 326 ten opzichte van 2000) voorgedaan. De cijfers voor de gemeenten zijn opgenomen in bijlage 3.

Verblijfsrecreatie

Uit de monitor Toerisme en Recreatie Flevoland 2012 blijkt dat er in Flevoland:

- 50 campings zijn, waarvan 14 minicampings. De reguliere campings hebben in totaal ruim 7.500 standplaatsen, de minicampings bijna 250. Het reguliere campingaanbod is met name geconcentreerd rond de randmeren;
- 7 groepsaccommodaties zijn met in totaal 49 zalen/kamers en 332 bedden;
- 23 accommodaties met vakantiehuisen/bungalows zijn met in totaal 7.374 bedden. Verreweg het merendeel van het aanbod ligt in Dronten en Zeewolde. In 2011 is het aantal bedden per saldo met 1.081 toegenomen;
- 35 jachthavens met ruim 10.000 ligplaatsen in het water zijn, waarvan 9.137 vaste ligplaatsen (87%) en 1.377 passantenplaatsen (13%). Ten opzichte van 2010 is de totale capaciteit met 4% toegenomen.

Attracties

Walibi Holland in de gemeente Dronten is de grootste attractie in Flevoland. Daarnaast zijn er 11 kleinere attracties:

- Almere: Indoor Ski Almere en Ballorig Almere;
- Dronten: Riviera Kidz Village;
- Lelystad: Ballorig Lelystad, Aviodrome, Bataviawerf, Forellenvisvijver en De Huif;
- Noordoostpolder: Speel- en doepark de Voorst, Orchideeënhoeve en Meerzoo;
- Zeewolde: Aqua Mundo.

Evenementen

Binnen Flevoland worden jaarlijks vele evenementen georganiseerd. De grootste en bekendste zijn Lowlands, Defqon, Zand Almere en de Libelle Zomerweek. Daarnaast zijn er kleinere evenementen en culturele festivals zoals het Almere Haven Festival, Uitgast in Lelystad, het Pieperfestival in Noordoostpolder, de Zomerbraderie op Urk en de Nacht van Zeewolde.

Openluchtrecreatie

In Flevoland zijn talrijke mogelijkheden voor oeverrecreatie en kleine watersport. Inwoners en toeristen kunnen hiervoor goed terecht bij onder meer het Almeerderstrand, het Zilverstrand, het Bovenwater, het Erkemederstrand, het Woldstrand, het Vollenhovermeer. Om te fietsen, wandelen, skeeleren e.d. zijn er natuurgebieden met bovenregionale aantrekkingskracht, zoals de Oostvaardersplassen, Natuurpark Lelystad, stadslandgoed De Kemphaan, het Kuiderbos, het Voorsterbos en het Horsterwold.

Ter illustratie: het Woldstrand in Zeewolde

Foto: Frank van Heest

In Zeewolde ontwikkelde het Woldstrand zich van een zandstrook in een strand met sanitair en een natuurswembad. De provincie heeft hier een bijdrage aan kunnen leveren in het kader van het pMJP.

Overig toeristisch aanbod

Daarnaast biedt Flevoland ruimte aan een divers toeristisch aanbod. Ter illustratie:

- Een type dagrecreatie dat relatief veel voorkomt in Flevoland is outdoor/adventure. Er zijn 23 bedrijven die actieve, avontuurlijke buitenactiviteiten aanbieden in Flevoland, zoals survival en paintball;
- Wellness: in Flevoland zijn vier zelfstandige sauna- en thermencomplexen gevestigd;
- Er zijn 12 bedrijven die toeristische rondvaarten aanbieden, waarvan 5 op Urk;
- Er zijn - naast de bowlingbanen in verblijfsrecreatiebedrijven - bowlingcentra in Dronten, Lelystad en Noordoostpolder met in totaal 20 banen.

Horeca

In 2011 zijn er in Flevolandse horeca 10,7 banen per 1.000 inwoners, ten opzichte van 16,9 banen per 1.000 inwoners in Nederland als geheel. Dat betekent een achterstand in Flevoland van 36%.

Positief is dat de horeca in Flevoland de afgelopen jaren bezig is met een inhaalslag. De groei in het aantal banen per 1.000 inwoners is in Flevoland 139% geweest, ten opzichte van een groei van 108% landelijk. Deze groei is zichtbaar in alle gemeenten, met uitzondering van Urk, waar een krimp in de horeca (in termen van het aantal banen per 1.000 inwoners) zichtbaar was.

Zeewolde is de enige Flevolandse gemeente met een bovengemiddeld aantal banen in de horeca, namelijk 19,4 banen per 1.000 inwoners. De gemeente ligt daarmee 15% boven het Nederlands gemiddelde. Dit hoge aantal banen is voor een deel toe te schrijven aan een groot bungalowpark in deze gemeente. Qua horeca in de andere gemeenten zien we dat Dronten met -55% de grootste achterstand heeft. De cijfers van alle gemeenten zijn opgenomen in bijlage 3.

Flevoland telde in 2011 in totaal 60 hotels, pensions en bed & breakfasts met in totaal ruim 1.000 kamers en bijna 1.900 bedden¹³. Per saldo nam het aantal hotels in 2011 toe met zes (ten opzichte van 2010). Het aantal kamers nam toe met 214 (+26%). Het hotelaanbod in Flevoland is met name gelegen in Almere, qua capaciteit gevolgd door Noordoostpolder, Lelystad en Dronten.

Het aantal cafés, restaurant- en fastfoodbedrijven ligt in Flevoland is een stuk lager dan in Nederland als geheel. In onderstaande tabel zijn de cijfers weergegeven voor Nederland, Flevoland en de zes gemeenten.

Tabel F1. Cafés, restaurantbedrijven en fastfoodbedrijven per 10.000 inwoners in Nederland, Flevoland en Flevolandse gemeenten.

	Cafés per 10,000 inwoners	Bedrijven in restaurantsector per 10.000 inwoners	Bedrijven in fastfoodsector per 10.000 inwoners
Nederland	5,6	6,6	6,1
Flevoland	1,8	3,6	4,1
Almere	1,7	3,2	3,8
Dronten	1,0	3,0	3,2
Lelystad	2,3	5,3	5,5
Noordoostpolder	1,5	3,2	3,9
Urk	3,7	3,2	4,8
Zeewolde	1,9	4,3	2,8

Bron: ABF - Vastgoedmonitor 2012, cijfers over 2011

¹³ Provincie Flevoland/ZKA Consultants & planners, (2012), Monitor toerisme en recreatie; Economische effectberekening

Detailhandel

Flevoland heeft in de detailhandel een achterstand van 5% op Nederland als geheel. Waar in Nederland 38,0 banen per 1.000 inwoners in deze sector zijn, is dat in Flevoland 36,2.

Flevoland heeft in de periode 2000-2011 wel een grotere groei laten zien, wat maakt dat het verschil kleiner wordt. De groei in Nederland tussen 2000-2011 bedroeg 2%, in Flevoland 17%.

De gemeente Lelystad springt er in positieve zin uit met een werkgelegenheid van 41,1 banen per 1.000 inwoners. Deze gemeente ligt daarmee 8% boven het landelijk gemiddelde. Het is zeer waarschijnlijk dat dit komt door de aanwezigheid van Batavia Stad in deze gemeente. Dit is met 2,25 miljoen bezoeken in 2011 de grootste publiekstrekker van Flevoland.

De grootste groei in het aantal banen per 1.000 inwoners is te zien in Almere waar de groei in de periode 2000-2011 133% bedraagt. De grootste achterstand zien we in de gemeente Zeewolde. De detailhandel in deze gemeente ligt 19% achter op het Nederlands gemiddelde. De cijfers voor alle gemeenten zijn opgenomen in bijlage 3.

De achterstand komt eveneens tot uiting in cijfers over het aantal winkels (verkooppunten) per 1.000 inwoners. Het Nederlands gemiddelde ligt in 2012 op 12,5 winkels per 1.000 inwoners en in Flevoland ligt dat aantal op 9,1 winkels per 1.000 inwoners¹⁴. Als we kijken naar de zes gemeenten dan zit de bandbreedte tussen 11,7 winkels per 1.000 inwoners op Urk en 7,7 winkels per 1.000 inwoners in Almere.

Samenvattend:

- Flevoland heeft als het gaat om het voorzieningenniveau (uitgedrukt in aantal banen per 1.000 inwoners) in de recreatiesector een bovengemiddeld voorzieningenniveau, dat 18% boven het Nederlands gemiddelde ligt;
- In de horeca heeft Flevoland een achterstand van 36% ten opzichte van Nederland als geheel en in de detailhandel een achterstand van 5%, beide uitgedrukt in het aantal banen per 1.000 inwoners;
- De meest bekende recreatieve voorzieningen in Flevoland zijn onder meer Bataviawerf, Bataviastad, het Aviodrome, het Nieuw Land Erfgoedcentrum, Walibi World, Schokland, Urk, de Orchideeënhoeve, Oostvaardersplassen en de Randmeren.

F2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Op het gebied van toerisme en recreatie zien we de volgende ontwikkelingen in Flevoland:

- Het belang van toerisme voor de provincie neemt toe. De vrijetijdseconomie is, zowel in Flevoland als in de rest van Nederland, een groeimarkt. De afgelopen 20 jaar was in Flevoland de groei van het aantal banen in de vrijetijdssector gemiddeld 6% per jaar¹⁵;
- De groeiende bevolking van Flevoland heeft een grotere vraag naar voorzieningen tot gevolg. Bovendien zal deze vraag steeds gedifferentieerder zijn.

F3. Rol- en taakverdeling op het terrein van recreatie, toerisme, horeca en detailhandel

Recreatie

Het beleid op hoofdlijnen op het gebied van openluchtrecreatie wordt bepaald door het rijk. Zo is er een Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland en bevat het Nationaal Waterplan een paragraaf over recreatie. De provincie heeft geen wettelijke taken op het gebied van toerisme, maar investeert in recreatie met als doel het creëren van werkgelegenheid en het regionaal economisch effect.

¹⁴ Bron: Vastgoedmonitor, gegevens afkomstig van Locatus, bewerkt door ABF

¹⁵ Bron: Provincie Flevoland/ZKA Consultants & Planners, (2012), Monitor Toerisme en recreatie; economische effectberekening over 2011

De gemeenten werken aan recreatieve voorzieningen voor hun eigen inwoners of vanuit het economisch belang van hun gemeente. Veelal faciliteren en ondersteunen zij de lokale recreatieondernemers.

Horeca

Het exploiteren van horecavoorzieningen is een marktaangelegenheid. Gemeenten hebben wettelijke taken ten aanzien van vergunningverlening en handhaving en daarnaast een regierol bij het tot stand komen van een (geïntegreerd) horecabeleid. De provincie heeft geen wettelijke taken als het gaat om horeca.

Detailhandel

Net als horeca vormt ook de detailhandel een private aangelegenheid. Gemeenten voeren veelal beleid ten aanzien van openingstijden en ruimtelijk-economisch beleid. De provincie heeft geen wettelijke taken op het terrein van detailhandel.

F4. Provinciale bijdrage aan het voorzieningenniveau

De afgelopen jaren heeft de provincie een bijdrage geleverd aan het voorzieningenniveau op het gebied van recreatie en toerisme door:

- De ondersteuning van 'Toerisme Flevoland', ter promotie van Flevoland;
- Ondersteuning van de recreatieondernemers door NORT Flevoland. Voortkomend uit een Europees programma is dit initiatief inmiddels overgenomen door een samenwerkingsverband van schillende organisaties. Zowel Toerisme Flevoland als NORT Flevoland zijn ondergebracht bij de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland;
- De inzet van Europese subsidies en provinciale middelen in het kader van het pMJP. Zo veranderde het Woldstrand bij Zeewolde met de inzet van Europese subsidie van een zandstrook in een strand met sanitair en een natuurswembad, is er geïnvesteerd in fietspaden en een netwerk van fietsknooppunten en is er een kaasboulevard aangelegd bij boerderij en kaasmakerij 'De Polderzoom' in Dronten. Hier kunnen bezoekers op een veilige en eenvoudige manier de hele levensloop van een koe zien en bekijken hoe van melk kaas wordt gemaakt. De publicatie 'Dromen inspireren, mensen realiseren' geeft een goed overzicht van alle uitgevoerde Leader+-projecten;
- Vanuit het IFA 2 een bijdrage te leveren aan het project Boshart Almeerderhout (Kemphaan en directe omgeving).

In de toekomst zal de provincie blijven bijdragen aan het toerisme in Flevoland. De uitwerking van het toeristisch beleid wordt onderdeel van de Economische Agenda, die momenteel in voorbereiding is.

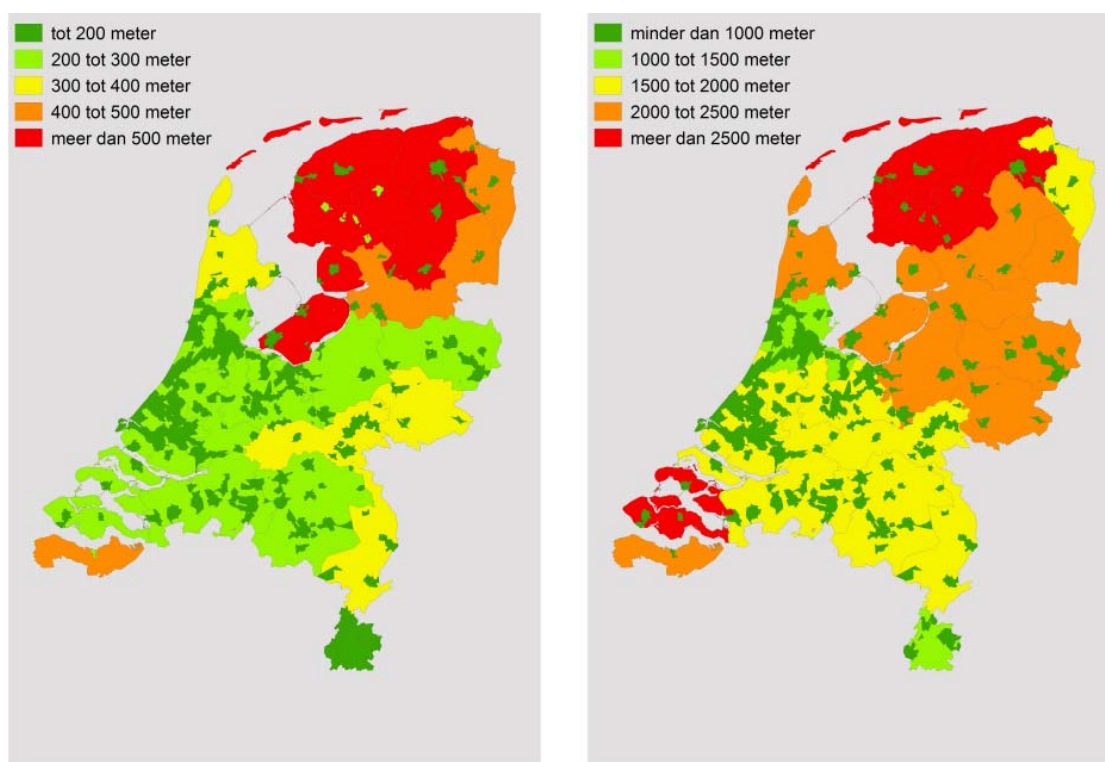
G. Bereikbaarheid van voorzieningen

Naast het hebben van een passend voorzieningenniveau is een goede bereikbaarheid van de voorzieningen belangrijk.

G1. De bereikbaarheid van voorzieningen in Flevoland

In een landelijk onderzoek is nagegaan wat de gemiddelde afstanden zijn vanuit een (viercijferig) postcodegebied naar lokale voorzieningen (huisartsenpraktijk, postkantoor, basisschool, winkel met dagelijks aanbod en bediening per openbaar vervoer) en regionale voorzieningen (ziekenhuis en vestiging school voor Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs, VWO). In onderstaande grafieken zijn de gemiddelde afstanden weergegeven.

Figuur G1. De gemiddelde afstand per inwoner naar een basisvoorziening. Links naar een lokale basisvoorziening en rechts naar lokale én regionale basisvoorziening (46 regio's, 2009)

Bron: ABF Research, (2010), Midtermmeting Monitor Sociaal-Economische Vitaliteit Platteland

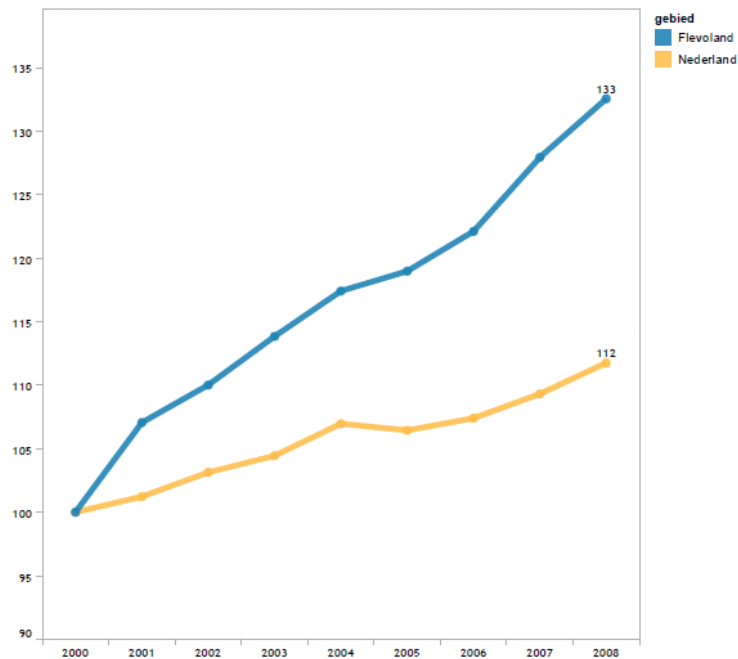
Bezien vanuit het perspectief van de provincie gaat het vooral om de bereikbaarheid per auto en per openbaar vervoer. Met de auto is elke voorziening in Flevoland te bereiken. Binnen de provincie is nauwelijks sprake van congestie en ook het vinden van een parkeerplaats - enkele uitzonderingen nagelaten wellicht - is goed mogelijk. Daarnaast is er openbaar vervoer in de vorm van trein en stads- en streekbus. Elke woonkern is bereikbaar met het streekvervoer en er zijn directe verbindingen op de belangrijke vervoersrelaties. In minder stedelijke gebieden is er 's avonds minder OV-bereikbaarheid. Als achtervang is er dan de Regiotaxi. Deze is eveneens bedoeld voor het vervoer van mindervaliden en voor reizigers die op een directe manier van adres naar adres willen reizen.

Hierna gaan we nader in op de autobereikbaarheid en de OV-bereikbaarheid.

Autobereikbaarheid

Veel inwoners van Flevoland gebruiken de auto om van en naar voorzieningen te rijden. In de volgende figuur staat de ontwikkeling (groei of afname) van het aantal voertuigkilometers. We zien dat de groei in Flevoland een stuk groter is dan de groei in Nederland als geheel. Een deel van deze groei wordt veroorzaakt door de groei van de bevolking.

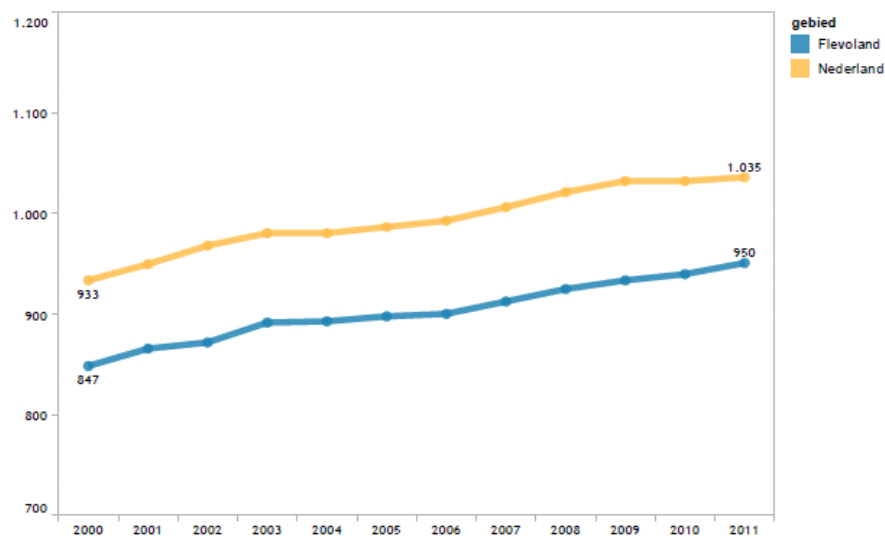
Figuur G2. Ontwikkeling van het aantal voertuigkilometers in Flevoland en Nederland (index 2000=100)

Bron: Provincie Flevoland, CBS

In onderstaande figuur is zichtbaar dat het autobezit - uitgedrukt in het aantal auto's per 1.000 huishoudens - lager is dan in Nederland, maar zich vrijwel parallel ontwikkelt. Het autobezit in de steden Almere en Lelystad ligt lager dan in de rest van Flevoland. Het OV biedt hier een goed alternatief.

Figuur G3. Ontwikkeling van het autobezit per huishouden in Flevoland en Nederland in de periode 2000-2011 (index, 2000=100)

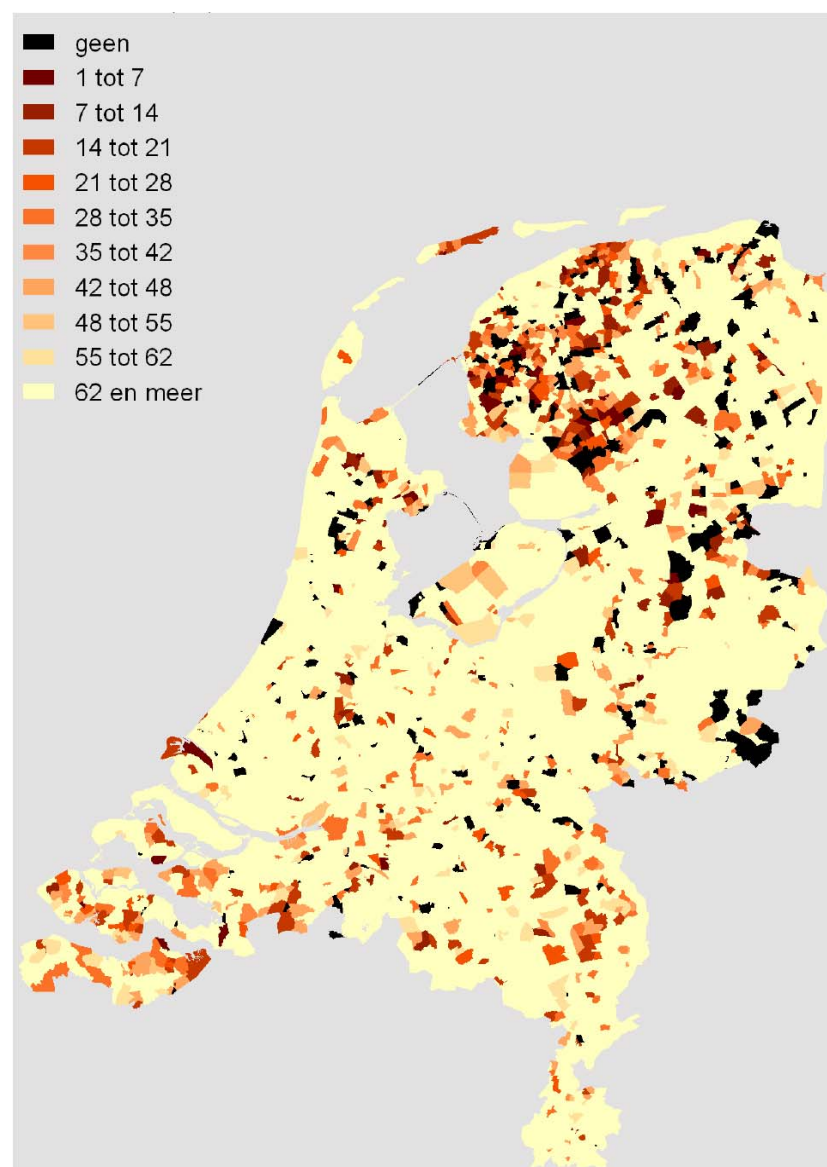
Bron: Provincie Flevoland, CBS

Openbaar vervoer

De provincie zorgt dat er bussen rijden tussen de belangrijkste herkomst en bestemmingslocaties, waaronder scholen, zorgvoorzieningen, werklocaties, musea et cetera. Het doel van de provincie is te zorgen voor adequaat en betaalbaar openbaar vervoer voor iedereen in Flevoland. Dat betekent niet alleen een goede voorziening voor de dikke reizigersstromen, maar ook voor diegenen die voor hun mobiliteit afhankelijk zijn van het openbaar vervoer. In de Nota Mobiliteit uit 2006 is als doelstelling opgenomen dat ieder adres - dus ook elke voorziening - in Flevoland bereikbaar is met een vorm van Openbaar Vervoer.

In een rapport van ABF¹⁶ is een figuur opgenomen dat het aantal keren weergeeft dat lijndiensten van het openbaar vervoer halteren in een postcodegebied op een dinsdag tussen 9.00 en 16.00 uur (cijfers uit 2009). Het betreft uitsluitend lijndiensten, het vraagafhankelijk openbaar vervoer is buiten beschouwing gebleven.

Figuur G4. Aantal keren dat lijndiensten van het openbaar vervoer halteren in een postcodegebied op een dinsdag tussen 9.00 en 16.00 uur (2009)

Bron: REISinformatiegroep, bewerking ABF

¹⁶ ABF Research, (2010), Midtermmeting Monitor Sociaal-Economische Vitaliteit Platteland.

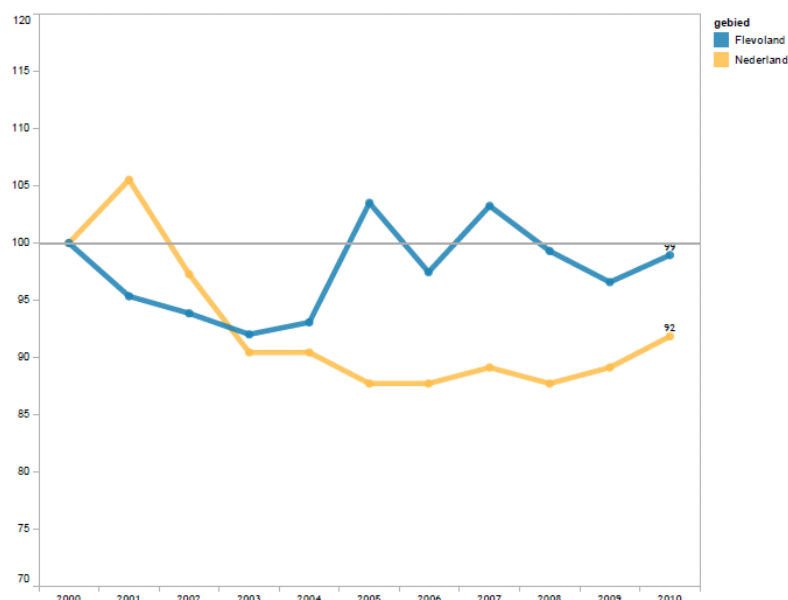
Reizigers die gebruik maken van het openbaar vervoer doen dit onder meer om naar school of hun werk te gaan, op bezoek te gaan of te gaan winkelen. Bij het plannen van de buslijnen en het bepalen van de frequentie kijkt de provincie naar de omvang van reizigersstromen en de tijdstippen waarop er vraag is naar vervoer. Zo rijden er specifiek voor scholieren speciale scholierenlijnen tussen woonkernen en scholen gedurende de schoolweken. En in de zomerperiode is er extra openbaar vervoer naar De Eemhof en Walibi Flevo vanaf respectievelijk Almere en Harderwijk.

De provincie streeft er naar dat stations binnen 15 minuten per bus bereikbaar zijn vanuit alle woonwijken van Almere, Lelystad en Dronten. Dat lukt grotendeels, al zal dat voor Dronten pas na ingebruikname van de Hanzelijn zijn.

Voor reizigers die behoefte hebben om van deur tot deur te reizen, zoals bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten en mensen die ver van een bushalte wonen, is de regiotaxi in het leven geroepen. De Regiotaxi Flevoland rijdt in de gemeenten Noordoostpolder, Dronten, Zeewolde en Lelystad en biedt openbaar vervoer van deur tot deur, zeven dagen in de week van 6:00 uur 's morgens tot 0:30 uur 's nachts. Voor mensen met een indicatie volgens de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) geldt een aparte regeling. In 2011 heeft de Regiotaxi ruim 236.000 reizigers vervoerd.

Het aantal busreizigerskilometers in Flevoland is na een dip in de eerste jaren van dit millennium, de laatste jaren weer op het niveau van 2000. Het aantal reizigerskilometers is stabiel, maar neemt door de bevolkingsgroei, relatief iets af. In Nederland als geheel is, na eenzelfde dip, het niveau van 2000 niet meer behaald. In onderstaande figuur is de ontwikkeling weergegeven van het aantal reizigerskilometers in het busvervoer.

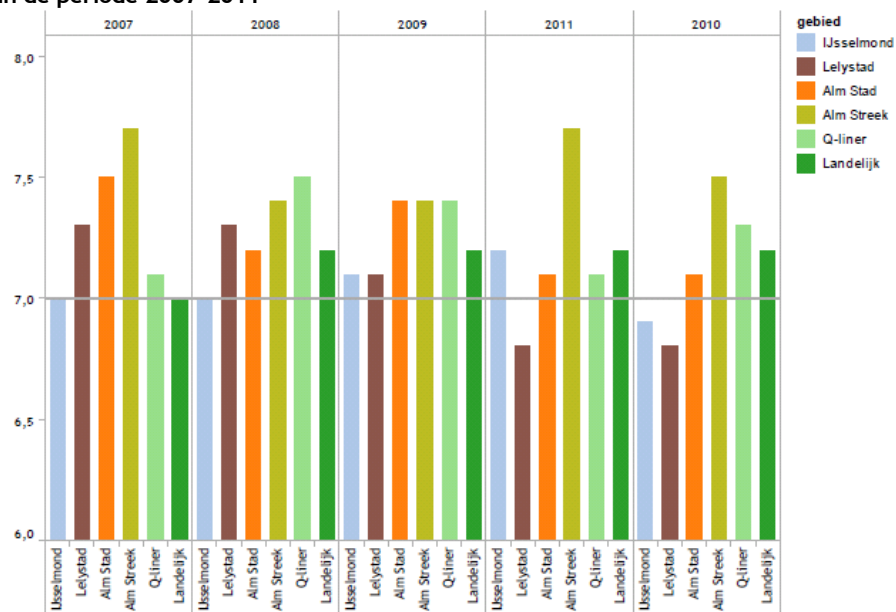
Figuur G5. Ontwikkeling van het aantal reizigerskilometers in het openbaar vervoer in Flevoland en Nederland (index 2000=100)

Bron: NVS-tellingen, bewerking provincie Flevoland

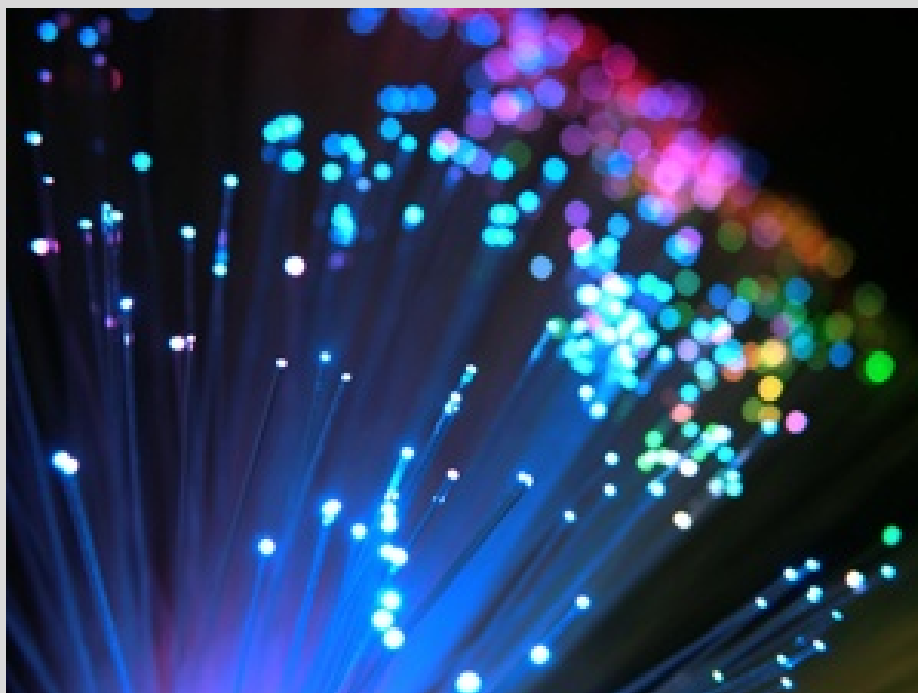
De reizigers waarderen het openbaar vervoer in Flevoland als (ruim) voldoende. Vooral de tevredenheid over het streekvervoer Almere is hoog.

Figuur G6. Waardering van het Openbaar Vervoer, uitgedrukt in een rapportcijfer per concessiegebied in de periode 2007-2011

Bron: Klantenbarometer, bewerking provincie Flevoland

Ter illustratie: glasvezel in het buitengebied

Dit betreft een andere vorm van bereikbaarheid, namelijk de digitale ontsluiting van Flevoland. Toen de provincie aan de slag ging met het aanleggen van glasvezel om de bruggen en sluizen op afstand te kunnen bedienen, heeft zij samen met andere partijen een consortium opgericht. Hierdoor kunnen ook gemeenten hun grondgebied eenvoudiger voorzien van glasvezel en de internetbereikbaarheid verbeteren.

G2. Ontwikkelingen en gevolgen voor Flevoland

Voor de toekomst wordt landelijk verwacht dat de auto-afhankelijkheid en het autogebruik verder toenemen als gevolg van leefpatronen en leefomstandigheden. Ook een verdere groei van het treingebruik wordt verwacht en een stabilisering of daling van het busgebruik. Daarbij zal zich een scheiding voordoen tussen plattelandsgebieden (daling) en stedelijke gebieden (stijging) ¹⁷.

G3. Rol- en taakverdeling op het terrein van mobiliteit en bereikbaarheid

Als het gaat over de weginfrastructuur dan zijn er in Flevoland drie wegbeheerders. Het rijk is verantwoordelijk voor het hoofdwegennet ('de snelwegen'), de provincie voor de provinciale wegen (veelal de 80- en 100-kmwegen tussen gemeenten buiten de bebouwde kom) en de fietspaden die ernaast liggen en de gemeenten voor de lokale wegen en fietspaden. De wegbeheerders zorgen voor de aanleg en het onderhoud van de wegen.

Voor het busvervoer is de provincie concessieverlener ('opdrachtgever'). Zij ontvangt hiervoor een financiële bijdrage van het rijk. Het stadsvervoer in Lelystad en Almere zijn gedelegeerd aan de betreffende gemeenten.

G4. Provinciale bijdrage aan de bereikbaarheid

De provincie draagt met haar mobiliteitsbeleid bij aan de bereikbaarheid van de provincie en in de provincie. Vanuit de Nota Mobiliteit (2006) zijn een aantal maatregelen voortgekomen die de bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer verbeteren:

- de aanleg en het beheer van provinciale wegen en fietspaden;
- de aanbesteding van het busvervoer, met inbegrip van analyse en overleg met verschillende partijen.

¹⁷ Kennisinstituut voor Mobiliteit, (2011), Blik op de personenmobiliteit

3. De provinciale inzet op het voorzieningenniveau

De ambitie van de Provincie Flevoland is een provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is. Goede voorzieningen op het terrein van onderwijs, welzijn, zorg, cultuur, recreatie, sport, horeca en detailhandel zijn essentieel voor het leefklimaat van de samenleving. Daarom acht de provincie een kwalitatief en kwantitatief passend of toereikend voorzieningenniveau in Flevoland van groot belang evenals de bereikbaarheid ervan. Het voorzieningenniveau blijft dan ook een aandachtspunt, zeker zolang de Flevolandse bevolking blijft groeien is het noodzakelijk om hier op in te zetten. Met de aandacht voor het voorzieningenniveau wordt een uitzondering gemaakt op de concentratie van de provincie op de kerntaken.

Deze ambitie en de veranderde financiële situatie van de provincie leidt tot 'meer met minder doen'. Door een krachtige regie wordt via de gebiedsgerichte thema's en de sectorale beleidsnotities sport, cultuur en zorginnovatie bijgedragen aan het versterken van het voorzieningenniveau in Flevoland. Dit hoofdstuk geeft aan op welke wijze de provincie de komende jaren een bijdrage levert aan het versterken van het voorzieningen.

We maken hierbij een onderscheid in drie categorieën. De eerste categorie betreft de provinciale inzet in de grote ruimtelijke programma's die zich richten op bovenlokale (maatschappelijke) structuurversterking. Hiermee leveren we direct en indirect een bijdrage aan het versterken van het voorzieningenniveau. De tweede categorie omvat de (subsidie)programma's die zich richten op meer fijnmazige projecten en initiatieven. Deze laatste categorie is vanuit haar aard minder passend bij de rol van de provincie, zoals vastgelegd in het Profiel Provincies. Het is dan ook de vraag of de provincie hier in de toekomst een provinciale rol ligt. De derde categorie gaat in op de sectorale beleidsnotities.

Naast inzet van de middelen vanuit onder andere de Zuiderzeelijngelden, het Investeringsprogramma Flevoland-Almere en Europa is voor het onderwerp voorzieningen en economie vier miljoen euro geormerkt als investeringsgeld met het streven om de achterstand in het voorzieningenniveau ten opzichte van de rest van Nederland terug te brengen tot 10% in de bestuursperiode 2011-2015. De provincie richt zich daarbij vooral op bovenlokale voorzieningen die bijdragen aan het economische vestigingsklimaat of aan de groei van de werkgelegenheid.

3.1 Ruimtelijke programma's die zich richten op maatschappelijke structuurversterking

Investeringsprogramma Flevoland-Almere en Almere 2.0

Via de SchaaIsprong Almere werken wij samen met onze partners aan het ontwikkelen van Almere tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad met een breed aanbod aan woonmilieus. De ontwikkeling van Almere 2.0 gaat gepaard met het borgen van de kwaliteit van de bestaande stad en de groei van het voorzieningenniveau. Inmiddels is het project Stedelijke Bereikbaarheid Almere in de realisatiefase beland waardoor de capaciteitsvergroting van de Hogering en de Waterlandse weg ook leidt tot een betere bereikbaarheid van geheel Flevoland.

In 2006 hebben de provincie Flevoland en de gemeente Almere het Convenant Investeringsprogramma Flevoland Almere (IFA) ondertekend. De provincie heeft hierin toegezegd tot 2020 in totaal 100 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de versterking van de stedelijke ontwikkeling van Almere met uitstraling voor de gehele regio. De eerste programmaperiode liep van 2007 tot 2010. In deze eerste periode is onder op de vijf programmalijnen economie, voorzieningen, hoger onderwijs en beroepsonderwijs, groenblauwe kwaliteit en vervoersinfrastructuur. Er zijn zes projecten gestart: Stichting Almere Kennisstad, Internationalisering economie, Almere Health City, International New Town (INTI), verhoogde busbaan en Hogeschool Windesheim. In het document 'Projecten IFA: activiteiten, resultaten en (verwachte) bijdrage aan IFA-doelstellingen (september 2010) wordt uitgebreid verslag gedaan van de projecten.

In 2011 is Hogeschool Windesheim Almere van start gegaan waarmee een belangrijke voorziening op het gebied van onderwijs is gerealiseerd. Onderwijs is op zichzelf geen provinciale taak. Alleen voor zover er sprake is van een relatie met de economische ontwikkeling en het voorzieningenniveau past een inzet op basis van het aangescherpte profiel van de provincie. Hierbij kan gedacht worden aan het versterken van de samenwerking tussen de drie O's: ondernemers, onderwijs/onderzoek en overheid. In de Economische Agenda wordt de clusterbenadering voor Agro&Food/Tuinbouw en Uitgangsmaterialen, composieten en One Health verder uitgewerkt.

In de periode 2011-2015 is 33 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen zijn bestemd voor de versterking van het voorzieningenniveau (beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, kunst en cultuur, sport, leisure en zorg). Van de 33 miljoen euro is een deel aangewend voor Windesheim Almere en resteert er nog 24 miljoen euro. Nadere informatie is te vinden in: Investeringsprogramma Flevoland-Almere 2011-2015 (27 januari 2011).

Noordelijk Flevoland

Een ander gebiedsgericht thema betreft het programma Noordelijk Flevoland. Hierbij is de inspanning van de provincie gericht op het versterken van de sociaaleconomische structuur en het vergroten van de leefbaarheid. Binnen het Programma Zuiderzeelijn gelden Noordelijk Flevoland is hiervoor tot en met 2020 30,5 miljoen euro beschikbaar waarbij wordt samengewerkt met onder andere de gemeenten Urk en Noordoostpolder. Op dit moment wordt gewerkt aan de programmering.

3.2 Subsidieprogramma's gericht op projecten en initiatieven

Voor de versterking van de vitaliteit van het landelijk gebied en het versterken van de sociaaleconomische structuur zijn er vanuit de Europese Unie financiële middelen beschikbaar gesteld. Hiermee is ook bijgedragen aan de versterking van het voorzieningenniveau.

Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (pMJP)

Het landelijk gebied is volop in ontwikkeling. Om de ontwikkelingen in goede banen te leiden hebben de provincie en haar partners het provinciale Meerjarenprogramma (pMJP) opgesteld voor de periode 2007-2014. De provincie wil hiermee de vitaliteit van het landelijk gebied vergroten en de gebruiksmogelijkheden afstemmen op maatschappelijke behoeften. Een voorbeeld is het project 'Op afstand bedienbare bruggen en sluizen' waarmee de provincie onder andere recreatieve vaart in Flevoland stimuleert. Met dit project is in Flevoland 121 kilometer aan landelijke vaarroutes vrij van knelpunten geworden.

Een ander project betreft de verbetering van de Vollenhoverbrug. Door de vernieuwing en verhoging kan 80% van de recreatieve scheepvaart onder de brug door zonder dat deze geopend hoeft te worden. Ook is de veiligheid voor fietsers en wandelaars verbeterd. Via het project 'Corridor Emmeloord-Kuinderbos (Wellerwaard-Zuid)' is een grootschalig recreatie- en natuurgebied gerealiseerd met een zwem- en natuurplas als uitloopgebied voor de bevolking van Emmeloord met fiets, wandel en ruiterspaarden. Bij Zeewolde is het Woldstrand herontwikkeld tot een hoogwaardig recreatief gebied met standen gericht op verschillende doelgroepen waaronder een jongerenstrand met het natuurzwembad het Atol. Ten zuiden van Biddinghuizen is in het park De Graafschap een avontuurlijk bos- en speelgebied ingericht. Langs de Hoge Vaart is een dorpsboulevard aangelegd. De nieuwe gebieden zijn een onderdeel van de recreatieve infrastructuur van het dorp en een voorziening voor nieuwe wijken in het dorp (De Kaai en De Graafschap).

Leader

Leader maakt onderdeel uit van het pMJP en is bedoeld voor vernieuwende initiatieven vanuit de plaatselijke bevolking. Deze initiatieven worden gedragen en vaak ook uitgevoerd door een groot deel van de samenleving. Zo zijn er multifunctionele centra gerealiseerd in onder meer Bant, Tollebeek, Nagele en in Emmeloord, groepsaccommodaties in Kraggenburg, Marknesse en Lelystad, zorgboerderijen in Zeewolde en Emmeloord, de kaasboulevard in Dronten, het Belevissenbos Zuigerplasbos in Lelystad en het Natuurspeelbos Urkerbos op Urk. Naast deze projecten is er nog een veelvoud aan uitgevoerde projecten die bijdragen aan het voorzieningenniveau in het landelijke gebied. Een compleet overzicht is te vinden in de publicatie 'Leader+ Flevoland: dromen inspireren, mensen realiseren'.

Europese subsidies sociaaleconomische structuurversterking

De provincie ontvangt middelen uit Brussel in het kader van een aantal programma's, zoals EPD, Kansen voor West, EFRO en ESF. Vanuit deze programma's worden projecten financieel ondersteund die Flevoland economisch en sociaal versterken. Een deel daarvan heeft betrekking op het versterken van het voorzieningenniveau. Voorbeelden hiervan zijn: Landgoed Roggebotstaete, Natuurpark Lelystad duurzaam verbindend, Bereikbaarheid stadscentrum Almere, Kwaliteitsimpuls kustontwikkeling Lelystad, Zorg- en doelgroepenbad Bad Hanzezorg, Multifunctionele sportaccommodatie Almere, Cultuurhuis Hommeles en het Veiligheidsmuseum Almere.

3.3 Sectorale beleidsnotities

Zorginnovatie

Het aandeel 65-plussers in Flevoland groeit naar verwachting in de komende twintig jaar van 10% naar 17%. Nu is 1 op de 12 inwoners van Almere 65 jaar of ouder, in 2030 zal dat 1 op de 6 zijn. In andere Flevolandse gemeente zal deze verhouding dan 1 op 5 zijn. De groep inwoners met een chronische ziekte groeit, de vraag naar zorg wordt steeds groter. Via het onderwerp Zorginnovatie wordt innovatie op het brede gebied van zorg (informele zorg en welzijnszorg inbegrepen) gestimuleerd. Hierbij ligt de focus op verkleinen van de discrepantie tussen zorgvraag en betaalbaar zorgaanbod. Dit wordt samen met aanbieders en zorgvragers opgepakt waarbij ingezet wordt op technische innovaties. De uitwerking van het beleidsveld zorginnovatie is uitgewerkt in het beleidskader 'Zorg, Zorginnovatie en herijkt sociaal beleid 2012-2015; van sociaal beleid naar maatschappelijke voorzieningen en innovatieve zorg'.

Cultuur

De ambitie van de provincie is gericht op een sterke eigen culturele identiteit voor Flevoland. De uitwerking hiervan is te lezen in het Ontwerpbeleidskader Cultuur 2013-2016. In het najaar wordt het herijkte cultuurbeleid door Provinciale Staten behandeld. In het ontwerpbeleidskader wordt gekozen voor het verder versterken van de sterke punten van Flevoland en het meer beleefbaar maken van het cultureel erfgoed. Onze unieke positie op het gebied van cultureel erfgoed gaan we verder uitbouwen door onder meer de plannen voor Batiavialand.

Sport

Het provinciaal sportbeleid wordt op dit moment herijkt waarbij de ambitie is dat Flevoland zich onderscheidt met sporten die bijdragen aan haar economische ontwikkeling en identiteit. Via evenementen, aansprekende sportprestaties kan sport bijdragen aan het imago van de provincie waar interessante economische effecten uit voort kunnen vloeien. De verdere uitwerking is te lezen in: Uitgangspunten sportbeleid 2013-2017.

Recreatie/toerisme

De provinciale inzet op het gebied van toerisme en recreatie wordt onderdeel van de Economische Agenda, die op dit moment in voorbereiding is.

Mobiliteit

Ook via het onderwerp Mobiliteit wordt een belangrijke bijdrage aan het voorzieningenniveau geleverd. In de nota Mobiliteit 2006 is opgenomen: 'Mobiliteit is een voorwaarde om deel te nemen aan sociale en maatschappelijke activiteiten en om gebruik te maken van voorzieningen. Het openbaar vervoer moet hierin voorzien voor diegenen die niet kunnen beschikken over een auto en voor wie de (brom)fiets geen geschikt alternatief is'. Dit betreft zowel het regulier openbaar vervoer als de regiotaxi. Daarnaast is door de provincie in de afgelopen jaren ingezet op het vergroten van de toegankelijkheid en veiligheid van haltes in het openbaar vervoer zodat gehandicapten gemakkelijker gebruik kunnen maken van het Openbaar Vervoer. Meer informatie hierover is opgenomen in het Implementatieplan bushaltes. Vanuit de 1% kunstregeling bij provinciale investeringen van meer dan 10 miljoen euro wordt bijgedragen aan het voorzieningenniveau voor cultuur.

3.4 Tot slot

In het begin van deze nota is aangegeven dat de achterstand in het voorzieningenniveau zich vooral voordoet in de sectoren zorg en cultuur. Met de programma's en het beleid dat we nu als provincie samen met onze partners inzetten, verwachten we de komende jaren een positieve bijdrage leveren aan het voorzieningenniveau op deze thema's.

4. Doelstellingen 2013 en monitoring

In de vorige hoofdstukken is beschreven op welke wijze de provincie via de programma's en het beleid in de Omgevingsagenda gaat bijdragen aan het Flevolandse voorzieningenniveau, hoe het Flevolandse voorzieningenniveau er voor staat, op welke punten het goed gaat en op welke onderdelen aandacht nodig is. Ook is beschreven hoe de taakverdeling is geregeld tussen de verschillende overheden en organisaties en op welke wijze de provincie in de afgelopen jaren op diverse terreinen heeft bijgedragen aan het voorzieningenniveau. In dit hoofdstuk gaat het over de doelstellingen voor 2013 ten aanzien van voorzieningen en de monitoring van de maatschappelijke effecten, doelen en activiteiten.

4.1 Doelstellingen 2013

De komende jaren zal de provincie via diverse sporen bijdragen aan de versterking van het voorzieningenniveau. We richten ons hierbij vooral op initiatieven met een bovenlokale uitstraling. De provinciale doelstellingen ten aanzien van het versterken van het voorzieningenniveau zijn opgenomen in de concept-begroting 2013. Hieronder staan ze per sector op een rij.

Onderwerp	Maatschappelijke effecten	Doelen	Activiteiten
Voorzieningen	Flevoland kent een kwalitatief en kwantitatief toereikend of passend voorzieningenniveau.	Een vermindering van de achterstand van ons voorzieningenniveau tot 10% ten opzichte van het gemiddelde in Nederland.	Wij stellen integraal vanuit de omgevingsagenda een plan op voor het versterken van voorzieningen, in nauw overleg met gemeenten en betrokken instellingen.
Zorginnovatie	Vergroten van innovatie van zorg en welzijn om zo bij te dragen aan het verkleinen van de discrepantie tussen zorgvraag en betaalbaar zorgaanbod.	Verkleinen van discrepantie tussen zorgvraag en zorgaanbod	Stimuleren van innovatieve zorgconcepten. Agenderen van de toenemende achterstand in zorgvoorzieningen en de noodzaak van zorginnovatieve projecten.

Onderwerp	Maatschappelijke effecten	Doelen	Activiteiten
Cultuur	Flevoland heeft een sterke eigen culturele identiteit	Er zijn bovenlokale, culturele voorzieningen die voldoen aan de behoefte van Flevoland en uitdrukking geven aan het karakteristieke van onze provincie voor bezoekers. Het cultureel erfgoed is beschermd en gedeeltelijk beleefbaar gemaakt in aansluiting op projecten voor infrastructuur, toerisme en recreatie, natuur, cultuureducatie en landschapskunst.	Wij maken op basis van de vier thema's uit het Verhaal Flevoland afspraken met Nieuw Land Erfgoedcentrum over de inzet van de subsidie vanaf 2013. In samenspraak met Rijk, regio en gemeente Almere leveren wij een bijdrage aan het programma Cultuur binnen het IAK Almere. We continueren de promotie van Flevoland als provincie van de landschapskunst; Wij ondersteunen de steunfuncties en passen onze positie ten opzichte van de provinciale steunfuncties voor bibliotheken, amateurkunst en cultuureducatie aan conform Cultuurnota 2013-2015 Ons podiumkunstenbeleid is vanaf 2013 in verslankte vorm vastgesteld met subsidiering van producties en festivals aan de hand van één beleidsregel.
Sport	Flevoland onderscheidt zich met sporten die bijdragen aan haar economische ontwikkeling en identiteit	Een zorgvuldige herijking en afbouw van het sportbeleid.	Ondersteunen en stimuleren van (bovenregionale) sportevenementen. Bijdrage aan het programma Sport binnen het IAK Almere. De uitvoering van het sportbeleid 2013 - 2017.

Onderwerp	Maatschappelijke effecten	Doelen	Activiteiten
Recreatie en toerisme	Een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is.	Groei van 5% van de werkgelegenheid in de sector toerisme en recreatie. Vestiging van 2 à 3 nieuwe grootschalige toeristische trekpleisters met (inter)nationale aantrekkingskracht.	1 à 2 IFA-projecten in het kader van de maatregel 'leisure' 1 à 2 projecten in het kader het programma ZZL-gelden Noordelijk Flevoland binnen de maatregel toerisme Start uitvoering nationaal evenemententerrein in Biddinghuizen NORT Flevoland: het verduurzamen van de toeristisch-recreatieve sector
Bereikbaarheid	Flevoland heeft een kwalitatief toereikend openbaar vervoer.	Een goede aansluiting op de dienstregeling van de Nederlandse Spoorwegen en een sluitend, veilig en efficiënt netwerk.	Goed beheer concessie OV en contract met Regiotaxi. Subsidiering van aanpassing van de halte-infrastructuur voor gemeenten.
Almere 2.0	Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad. De schaa sprong van Almere gaat gepaard met het borgen van de kwaliteit van de bestaande stad en de groei van het voorzieningenniveau.	De ambities voor de ontwikkeling van Almere (schaalsprong in verstedelijking, bereikbaarheid en ecologie worden vastgelegd in de Rijkstructuurvisie regio Amsterdam Almere Markermeer.	We maken vervolga fspraken met het rijk en de regio over de wijze waarop de drievoudige ambitie voor verstedelijking, bereikbaarheid en ecologie gerealiseerd wordt. Het gaat daarbij ook om de doorontwikkeling van Almere tot complete stad.

Onderwerp	Maatschappelijke effecten	Doelen	Activiteiten
IFA	Wij investeren via IFA in betekenisvolle projecten die de kwaliteit van de bestaande stad verbeteren. De focus ligt op voorzieningen en hoger- en beroepsonderwijs.	Realiseren van een groter aanbod van voorzieningen in Almere waardoor de kwaliteit van de bestaande stad verbeterd wordt. De doelen zijn: groei van het aanbod kunst en cultuur, ontwikkeling van topsport-voorzieningen, groei van de economische sector toerisme en leisure, groei van zorgvoorzieningen, realiseren van topvoorzieningen ter versterking van het beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.	Wij continueren de aanpak voor de ontwikkeling van het voorzieningenniveau van Almere volgens het Investeringsprogramma Flevoland Almere.
Noordelijk Flevoland	Verbeterde leefbaarheid in dit gebied en een goede balans in de provincie.	Wij versterken de sociaal-economische structuur en vergroten de leefbaarheid.	Wij selecteren samen met de gemeenten Noordoostpolder en Urk projecten die investeren in de gewenste economische structuurverbetering van Noordelijk Flevoland.

Onderwerp	Maatschappelijke effecten	Doelen	Activiteiten
pMJP	Een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is.	Een (ruimtelijk) beleid voor het landelijk gebied met ruimte voor activiteiten die bijdragen aan vitaliteit en leefbaarheid en kleinschalig multifunctioneel gebruik. Een door Provinciale Staten vastgesteld integraal beleidskader en uitvoeringsprogramma voor het landelijk gebied, waarin de economische, sociale en ruimtelijke in aspecten in onderlinge samenhang geborgd zijn (nota vitaal platteland).	We selecteren met onze gebiedspartners projecten die investeren in de vergroting van de leefbaarheid van het landelijk gebied We ronden het huidige pMJP-programma 2007-2013 af voor wat betreft de rijksmiddelen ILG. Wij stellen een uitvoeringsprogramma 2014-2020 op waarin de beschikbare POP-middelen en provinciale cofinanciering worden ingezet voor de vitaliteit van het landelijk gebied. Wij ontwikkelen een integratiekader voor beleid op het gebied van natuur, recreatie, landschap, cultuurhistorie en archeologie, landbouw, water, leefbaarheid en milieu.

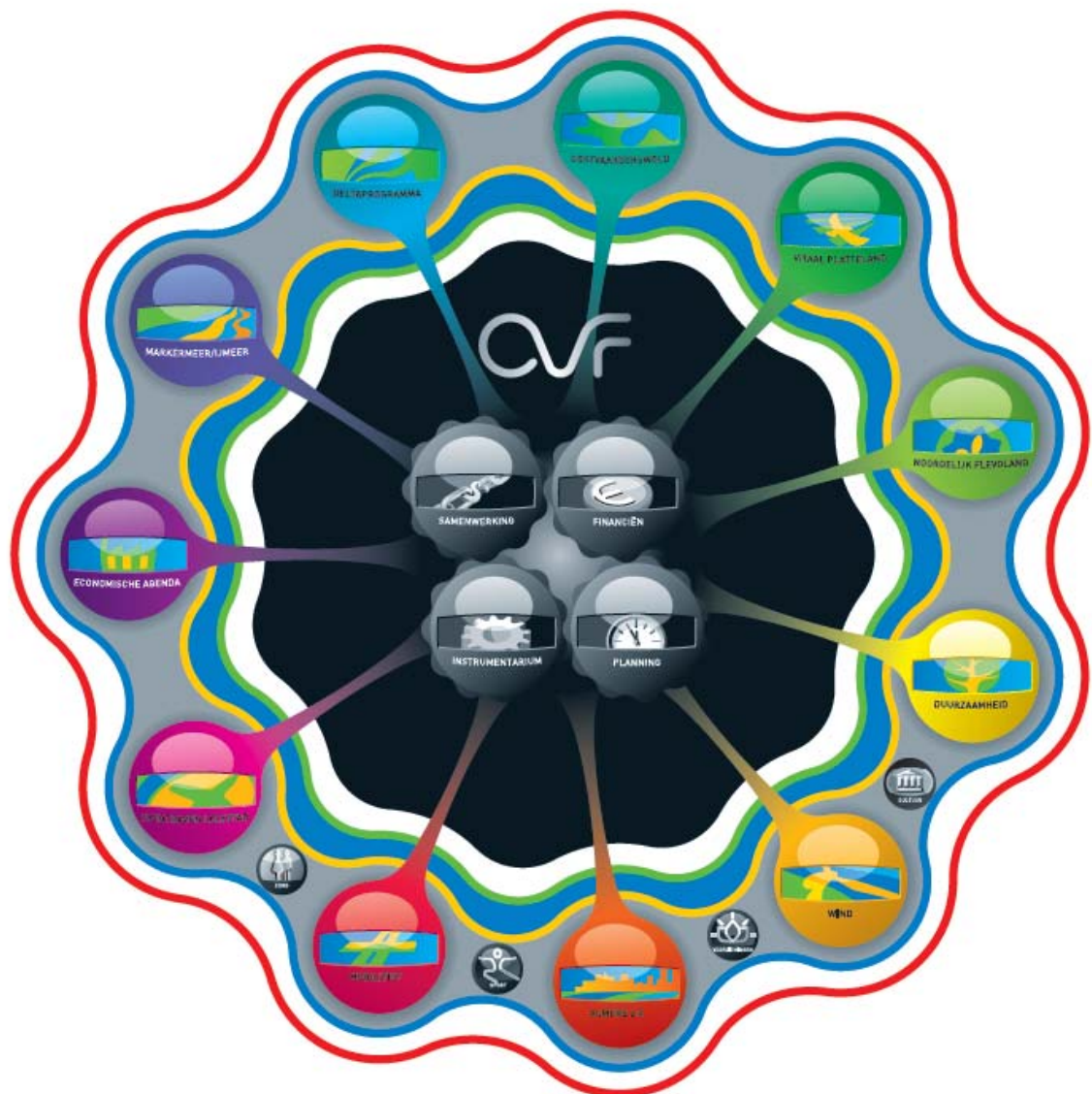
4.2 Monitoring

Bovenstaande ambities ten aanzien van de versterking van het voorzieningenniveau zijn in de begroting vertaald naar maatschappelijke effecten, doelen en activiteiten die de komende periode uitgevoerd zullen worden. Over de voortgang hiervan zal via de reguliere P&C-cyclus en in de Tussenbalans van het College Uitvoerings Programma gerapporteerd worden.

Bijlage 1: Omgevingsagenda Dashboard Voorzieningen

In de Omgevingsagenda worden de gebiedsgerichte thema's met een fysieke component in onderlinge samenhang weergegeven. Ook de sectorale beleidsnotities sport, zorg, cultuur en voorzieningen maken deel uit van de Omgevingsagenda.

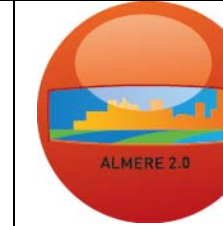
De relevante hoofdlijnen van de thema's en beleidsnotities zijn op een dashboard beknopt en overzichtelijk weergegeven. Daarbij zijn inhoudelijke dwarsverbanden aangegeven. Hierdoor worden de onderlinge afhankelijkheden inzichtelijk gemaakt.

DASHBOARD VOORZIENINGEN

	 Samenwerking Partijen voor co-creatie	 Financien Investeringsagenda	 Instrumentarium	 Planning
Nationaal belang - Flevoland draagt bij door het leveren van ruimte voor de oplossing van een aantal nationale opgaven voor verstedelijking, water, milieu en natuur. Maatschappelijke effecten - Flevoland kent een kwalitatief en kwantitatief toereikend of passend voorzieningenniveau. - Almere 2.0: Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad. De schaa sprong van Almere gaat gepaard met het borgen van de kwaliteit van de bestaande stad en de groei van het voorzieningenniveau. - pMJP: Een vitaal, leefbaar en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is. - Mobiliteit: Flevoland heeft een kwalitatief toereikend openbaar vervoer - Oostvaarderswold: De realisatie van Oostvaarderswold als integrale gebiedsontwikkeling die de kwaliteit van de woon- en leefomgeving verbetert, met een maximale benutting van economische en ecologische potenties. - Sport: Flevoland onderscheidt zich met sporten die bijdragen aan haar economische ontwikkeling en identiteit - Cultuur: Flevoland heeft een sterke eigen culturele identiteit - Zorginnovatie: vergroten van innovatie van zorg en welzijn om zo bij te dragen aan het verkleinen van de discrepantie tussen zorgvraag en betaalbaar zorgaanbod. Provinciale opgave - Wij spannen ons in om de achterstand in voorzieningen verder weg te werken. We richten ons daarbij vooral op bovenlokale voorzieningen die bijdrage aan het economisch vestigingsklimaat of aan de groei van werkgelegenheid. De focus ligt hierbij op ruimte, economie en bereikbaarheid en –waar dit de lokale belangen overstijgt- op cultuur. - We ontwikkelen nieuwe indicatoren die niet alleen de kwantiteit van de voorzieningen maar ook de kwaliteit en bereikbaarheid inzichtelijk maken. - We stellen een agenda en plan op voor het versterken van voorzieningen, in nauw overleg met gemeenten en betrokken instellingen.	<u>Overheid</u> <u>Ondernemers</u> <u>Onderwijs/Onderzoek</u> <u>Overig/belangenorganisaties</u>	Investeringsagenda Economie en Voorzieningen: € 4 miljoen Investeringsprogramma Flevoland Almere: € 33 miljoen Zuiderzeelijngelden: € 30,5 miljoen <u>Co-financiering</u> Verschillende vormen van gezamenlijke financiering, waarbij verschillende financieringsbronnen betrokken zijn. <u>Revolving fund</u> Opbrengsten vloeien terug in een fonds en worden weer aangewend voor nieuwe investeringen. <u>Multiplier</u> Een bestedingsimpuls lokt andere bestedingen uit.	- Omgevingsplan 2006 - Beleidsnotitie Cultuur - Beleidsnotitie Sport - Beleidsnotitie Zorginnovatie - Economische agenda - Mobiliteitsplan - Tussenbalans College - Uitvoeringsprogramma - P&C-cyclus	

DASHBOARD VOORZIENINGEN

										
Onderwijs • PM	Onderwijs •	Onderwijs •	Onderwijs • Stimuleren ketenbenadering met onderwijs	Onderwijs • Ketenontwikkeling met onderwijs en onderhoud	Onderwijs • Versterken Hoger Onderwijs	Onderwijs • Bereikbaarheid per weg en OV	Onderwijs • Stimuleren ketenontwikkeling onderwijs o.a. onderhoud en general aviation.	Onderwijs • Stimuleren topsectoren • Stimuleren clustervorming	Onderwijs •	Onderwijs •
Cultuur • PM	Cultuur • Erfgoed Schokland/Urk • Mogelijke verbreding economische dragers platteland	Cultuur •	Cultuur •	Cultuur •	Cultuur • Versterken voorzieningenstructuur	Cultuur • Bereikbaarheid per weg en OV • 1% kunstregeling bij provinciale investeringen van meer dan 10 miljoen euro	Cultuur •	Cultuur • PM vrijetijdssector	Cultuur •	Cultuur • Ambities Urk cultuurhistorie
Sport • PM	Sport • Mogelijke verbreding economische dragers platteland	Sport •	Sport •	Sport •	Sport • Talentontwikkeling in de sport • Versterken voorzieningenstructuur	Sport • Bereikbaarheid per weg en OV	Sport •	Sport • PM. vrijetijdssector	Sport •	Sport •
Recreatie en Toerisme • PM	Recreatie en Toerisme • PM • Infrastructuur, w.o. fietspaden, vaarroutes • Mogelijke verbreding economische dragers platteland	Recreatie en Toerisme •	Recreatie en toerisme •	Recreatie en Toerisme •	Recreatie en Toerisme •	Recreatie en Toerisme • Bereikbaarheid per weg en OV	Recreatie en Toerisme • Recreatieve functie versterken • Mogelijke uitplaatsing kleine, recreatieve vliegtuigen	Recreatie en Toerisme • PM. vrijetijdssector	Recreatie en Toerisme • Ecologische ruimte voor recreatie in en rond Markermeer/IJmeer	Recreatie en Toerisme • Afhankelijk van keuze over mate van peilverhoging: mogelijk aanpassen van jachthavens, stranden • Kansen voor recreatieve ontwikkeling (binnen- en buitendijks)
Zorg • PM	Zorg • Mogelijke verbreding economische dragers platteland	Zorg •	Zorg •	Zorg •	Zorg •	Zorg • Bereikbaarheid per weg en OV	Zorg •	Zorg • Clusterbenadering Life Sciences & Health • Zorginnovatie	Zorg •	Zorg •

Overige voorzieningen: PM	Overige voorzieningen Leefbaarheid kleine kernen (pm concretiseren)	Overige voorzieningen	Overige Voorzieningen	Overige voorzieningen	Overige voorzieningen Verbetering bereikbaarheid Almere en Lelystad per weg en OV	Overige voorzieningen Bereikbaarheid per weg en OV	Overige voorzieningen Draagt bij aan aantrekkelijk vestigingsklimaat en zal spin off hebben naar horeca en detailhandel	Overige voorzieningen PM. Vrijtijdssector	Overige voorzieningen	Overige voorzieningen
										
Onderwijs - Ondersteunen van cultuureducatie in het onderwijs Cultuur Sport Recreatie en toerisme - Subsidiering van musea, podiumkunstproducties en festivals - Behoud, beschermen en beleefbaar maken van cultureel erfgoed - Erfgoed Batavialand: maritiem themapark - Realiseren van landschapskunst Zorg			Onderwijs Cultuur Sport Recreatie en toerisme - Subsidiëren van sportevenementen m.n. watersport en triatlon Zorg			Onderwijs Cultuur Sport Recreatie en toerisme Zorg				

Bijlage 2: Profiel provincie Flevoland

De zes gemeenten in Flevoland verschillen onderling als het gaat om inrichting, mate van stedelijkheid en bevolkingsopbouw. In onderstaande figuur is een kort overzicht van een aantal kengetallen opgenomen.

Gemeente	Kengetallen		Bevolkingsopbouw
Almere	Oppervlakte	249 km ² - land 130,33 km ² - water 118,44 km ²	
	Kernen	Almere	
	Aantal inwoners	193.303 (1.483/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 198.000	
Dronten	Oppervlakte	424 km ² - land 334,12 km ² - water 89,74 km ²	
	Kernen	Dronten, Biddinghuizen Swifterbant	
	Aantal inwoners	40.449 (121/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 226.000	
Lelystad	Oppervlakte	765 km ² - land 232,74 km ² - water 532,65 km ²	
	Kernen	Lelystad	
	Aantal inwoners	75.317 (324/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 193.000	
Noordoost-polder	Oppervlakte	595 km ² - land 460,04 km ² - water 135,37 km ²	
	Kernen	Emmeloord, Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Luttelgeest, Marknesse, Nagele, Rutten, Tollebeek, Schokland	
	Aantal inwoners	46.371 ² (101/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 200.000	
Urk	Oppervlakte	110 km ² - land 11,52 km ² - water 98,38 km ²	
	Kernen	Urk	
	Aantal inwoners	18.948 (1.645/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 212.000	
Zeewolde	Oppervlakte	269 km ² - land 248,75 km ² - water 20,22 km ²	
	Kernen	Zeewolde	
	Aantal inwoners	21.300 (86/km ²)	
	Gemiddelde WOZ-Waarde*	€ 254.000	

*) Cijfers 2009, Bron: Vastgoedmonitor ABF

In de publicatie Blik op Flevoland van CMO Flevoland uit 2011 wordt het volgende profiel geschetst van Flevoland:

- Flevoland is de provincie met de jongste bevolking, en de provincie waar iedere gemeente nog groeit.
- Flevoland is sinds de jaren 70 een overloopgebied van Amsterdam. Flevoland is een aantrekkelijk vestigingsgebied gebleken voor mensen met een lagere of middelbare opleiding. Wanneer zij zich hier vestigen kopen zij vaak een betere, ruimere en in het groen gelegen woning. Zij doen het over het algemeen economisch goed, maar kennen een lagere maatschappelijke participatie en blijven qua opleidingsniveau achter.
- De bevolkingssamenstelling van Almere en Lelystad komt sterk overeen met de vier grote steden in Nederland.
- Naast een vestigingsoverschot is er een geboorteoverschot. Gezinnen beginnen gemiddeld eerder aan kinderen en er zijn gemiddeld meer kinderen per gezin.
- De vergrijzing is in de gemeente Noordoostpolder het grootst, maar zal zich het sterkst ontwikkelen in Almere.
- Het opleidingsniveau van de bevolking is gemiddeld lager dan in de rest van Nederland. De lager en middelbaar opgeleiden zijn oververtegenwoordigd.
- De arbeidsparticipatie is hoog. Allochtone vrouwen in Flevoland doen het beter dan in de rest van Nederland.
- De lagere sociaal economische status heeft gevolgen voor voorzieningen: groter beroep op zorgvoorzieningen en minder betrokken bij vrijwilligerswerk, sport en cultuur.
- Inwoners met een lagere sociaal-economische status hebben minder kans op het behalen van een startkwalificatie. Zij vallen vaker voortijdig uit en een kleiner deel behaalt een hogere opleiding. In Flevoland staan veel van de zwakste scholen in gebieden waar een lagere sociaaleconomische status veel voorkomt.
- Flevolandse met een hogere opleiding forenzen vaker voor hun werk buiten de provincie en zijn gemiddeld langer onderweg naar hun werk dan andere Nederlanders.
- Flevoland weet zich omringd door diverse gebieden met een lange geschiedenis, zoals Zwolle, Harderwijk, Amsterdam en Gooi- en Eemland. Deze gebieden worden vanwege hun voorzieningenniveau hoog gewaardeerd en hebben een sterke aantrekkingskracht op hoger opgeleiden. Flevoland onderscheidt zich vooral als een plek waar je goed kunt wonen.
- Flevoland biedt ruimte en groen en is bezig met een inhaalslag op het gebied van voorzieningen.

Bijlage 3: Voorzieningenniveau per sector

Tabel B3.1. Voorzieningenniveau: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Totaal voorzieningenniveau	172,0	146,6	145,2	124,5	172,2	153,0	108,1	129,1
Ten opzichte van Nederland		-15%	-16%	-28%	0%	-11%	-37%	-25%
Index	121	137	145	141	135	127	140	113

Tabel B3.2. Voorzieningenniveau in de zorgsector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Huisarts	1,7	0,9	0,3	1,5	1,2	1,5	1,9	1,4
Specialist	4,3	2,6	2,6	2,6	3,2	2,0	1,9	2,3
Para medische zorg	4,9	3,8	3,8	3,1	4,4	3,4	1,7	6,0
Ziekenhuizen en ambulances	14,8	7,6	9,6	0,3	13,8	2,5	0,0	0,0
Intramuraal / residentieel	15,1	6,4	2,0	8,5	12,5	15,1	8,8	0,0
Extramuraal / ambulant	7,4	10,0	6,3	8,6	14,3	19,6	14,6	6,0
In- + extramuraal combinatie	6,8	3,6	3,5	1,9	3,6	5,9	4,4	2,7
Overige medische zorg	2,8	6,7	11,7	1,5	2,9	1,0	0,9	1,5
Totaal	57,9	41,7	39,8	28,0	55,9	51,0	34,3	19,9
Ten opzichte van Nederland		-28%	-31%	-52%	-4%	-12%	-41%	-66%
Index 2011. 2000 = 100	130	151	155	167	156	128	201	139

Tabel B3.3. Voorzieningenniveau in de cultuursector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Openbare bibliotheken	0,5	0,6	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6
Musea	0,5	0,2	0,0	0,0	1,2	0,0	0,1	0,0
Bezoek cult overig	0,8	0,4	0,4	0,1	0,8	0,4	0,0	0,1
Beoefening cult	4,1	3,0	3,6	1,8	3,1	2,0	0,8	3,0
Creatieve industrie	3,5	2,5	3,6	1,2	1,9	1,5	0,6	2,2
Totaal	9,4	6,8	8,3	3,6	7,4	4,3	2,0	6,0
Ten opzichte van Nederland		-28%	-12%	-61%	-21%	-54%	-79%	-37%
Index 2011. 2000 = 100	170	157	163	119	138	178	181	156

Tabel B3.4. Voorzieningenniveau in de onderwijssector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Speciaal	2,1	2,5	2,7	0,6	4,5	2,8	0,0	0,0
Basis	8,7	10,8	11,3	9,0	9,4	10,7	13,9	11,9
VO	7,5	8,5	9,7	5,7	7,8	10,6	5,4	2,9
MBO	2,3	2,6	3,0	1,8	2,2	4,0	0,3	0,1
Hoger vgz	5,7	1,0	0,7	4,2	1,0	0,0	0,0	0,0
Overig onderwijs	3,4	3,4	3,7	2,6	4,2	2,2	0,9	4,0
Totaal	29,8	28,7	31,1	23,9	29,0	30,2	20,5	18,8
Ten opzichte van Nederland		-4%	+4%	-20%	-2%	1%	-31%	-37%
Index 2011. 2000 = 100	117	128	144	118	112	117	124	117

Tabel B3.5. Voorzieningenniveau in de sportsector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Binnensport	1,1	1,3	1,2	1,5	1,2	1,5	1,1	1,5
Buitensport	0,6	0,7	0,7	1,2	0,7	0,4	0,0	1,7
Overig sport	1,1	0,8	0,8	0,8	0,8	0,5	0,1	1,8
Totaal	2,8	2,8	2,7	3,5	2,8	2,4	1,2	5,0
Ten opzichte van Nederland		+2%	-2%	+27%	0%	-15%	-57%	81%
Index 2011. 2000 = 100	131	122	118	163	103	142	84	133

Tabel B3.6. Voorzieningenniveau in de welzijnssector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Lokaal welzijnszorg en -werk	10,9	14,9	16,1	9,8	20,3	12,6	2,9	11,2
Maatschappelijke opvang m.o.	2,3	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,0	0,0
Overig lokaal welzijnszorg	1,2	0,9	1,1	0,3	1,5	0,4	0,7	0,6
Totaal	14,4	16,4	17,5	10,7	22,5	13,7	3,6	11,8
Ten opzichte van Nederland		+14%	+22%	-25%	+56%	-5%	-75%	-18%
Index 2011. 2000 = 100	152	207	241	261	155	230	291	150

Tabel B3.7. Voorzieningenniveau in de recreatiesector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Recreatie	2,9	3,4	1,2	12,5	1,2	2,6	0,4	17,5
Ten opzichte van Nederland		+18%	-58%	337%	-57%	-8%	-87%	+512%
Index 2011. 2000 = 100	116	93	130	163	77	326	91	49

Tabel B3.7. Voorzieningenniveau in de horecasector: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Horeca totaal	16,9	10,7	9,7	7,6	12,3	11,5	9,1	19,4
Ten opzichte van Nederland		-36%	-42%	-55%	-27%	-32%	-46%	15%
Index 2011. 2000 = 100	108	139	144	109	126	134	92	355

Tabel B3.8. Voorzieningenniveau in de detailhandel: aantal banen per 1.000 inwoners

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
Detailhandel totaal	38,0	36,2	34,8	34,6	41,1	37,4	37,1	30,7
Ten opzichte van Nederland		-5%	-9%	-9%	+8%	-2%	-3%	-19%
Index 2011. 2000 = 100	102	117	133	126	130	106	126	111

Bijlage 4: Overzicht SBI-indeling en toelichting op onderzoek vanuit het LISA

In het LISA-vestigingenregister staan alle Flevolandse bedrijven en stichtingen ingeschreven. Bij inschrijving bij de KvK worden alle inschrijvingen gecategoriseerd en voorzien van een SBI-Code, de Standaard Bedrijfs Index. Bij de ontwikkeling van de meetmethodiek in 2001 door Onderzoeksbureau ABF is gekozen voor een indeling van de verschuillende bedrijfsactiviteiten in verschillende categorieën. Onderstaande tabellen geven weer welke categorieën en de activiteiten onder de verschillende sectoren vallen.

Onderwijs

Speciaal	Speciaal basisonderwijs (speciaal)
	Speciaal onderwijs in expertisecentra
Basis	Basisonderwijs voor leerplichtigen (basis)
VO	Havo en vwo (vo)
	Brede scholengemeenschappen voor voortgezet onderwijs
	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
	Praktijkonderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
	Middelbaar beroepsonderwijs en educatie (gecombineerd)
Hoger voortgezet onderwijs	Niet-universitair hoger onderwijs (hoger vgz) Universitair hoger onderwijs
Overig onderwijs	Auto- en motorrij scholen (overig)
	Educatie
	Afstandsonderwijs
	Bedrijfsopleiding en -training
	Studiebegeleiding, vorming en onderwijs n.e.g.
	Dienstverlening voor het onderwijs

Medische zorg, gezondheidszorg & verpleging

Huisarts	Praktijken van huisartsen (huisarts)
Specialist	Praktijken van tandartsen (specialist)
	Praktijken van psychiaters en dagbehandelcentra voor geestelijke gezondheids- en verslavingszorg
	Praktijken van medisch specialisten en medische dagbehandelcentra (geen tandheelkunde of psychiatrie)
	Praktijken van tandheelkundig specialisten
Para medische zorg	Praktijken van verloskundigen (para med)
	Praktijken van fysiotherapeuten
	Overige paramedische praktijken (geen fysiotherapie of psychologie) en alternatieve genezers
	Gezondheidscentra
	Praktijken van psychotherapeuten en psychologen
Ziekenhuizen en ambulances	Universitair medische centra (zkh/ambul)
	Categoriale ziekenhuizen
	Algemene ziekenhuizen

	Ambulancediensten en centrale posten
Intramuraal / residentieel	Verpleeghuizen (intramuraal) Verzorgingshuizen
	Geestelijke gezondheids- en verslavingszorg met overnachting
Extramuraal / ambulant	Ambulante jeugdzorg (extramuraal) Thuiszorg
	Ondersteuning en begeleiding van gehandicapten
In- + extramuraal / combinatie	Huizen en dagverblijven voor verstandelijk gehandicapten en (combinatie)
	Huizen en dagverblijven voor niet-verstandelijk gehandicapten
	Jeugdzorg met overnachting en dagverblijven voor jeugdzorg
Overig medische zorg ¹⁸	Medische laboratoria, trombosediensten en overig (overig) behandelingsondersteunend onderzoek
	Samenwerkingsorganen op het gebied van gezondheidszorg en overige gezondheidsondersteunende diensten
	Apotheken

Lokaal welzijnszorg en -werk

Lokaal welzijnszorg en -werk	Maatschappelijk werk (lokaal welzijnszorg) Kinderopvang
	Peuterspeelzaalwerk
	Welijnszorg voor ouderen
	Lokaal welzijnswerk
	Overig maatschappelijk advies, gemeenschapshuizen en samenwerkingsorganen op het gebied van welzijn
	Preventieve gezondheidszorg (geen arbobegeleiding)
Maatschappelijke opvang m.o	Maatschappelijke opvang met overnachting (maatsch opv)
Overig lokaal welzijnszorg	Rechtskundige adviesbureaus (overig) Arbobegeleiding en re-integratie

Cultuur

Openbare bibliotheken	Openbare bibliotheken (biblioth)
Musea	Musea (musea)
	Monumentenzorg
Bezoek cultuur overig	Bioscopen (bez cult)
	Theaters en schouwburgen
	Kunstuitlenen centra
	Overige culturele uitleencentra en openbare archieven
	Kunstgalerieën en -expositieruimten

¹⁸ De categorie 'zorg overig' vertegenwoordigt in geval van Almere (en dus ook in de cijfers voor Flevoland) relatief veel arbeidsplaatsen omdat Zorggroep Almere daarin valt. Deze multifunctionele organisatie omvat zowel eerstelijns gezondheidsdiensten als intra- en semimurale zorg

Beoefening cultuur	Beoefening van podiumkunst (beoef cult)
	Schrijven en overige scheppende kunst
	Kunstzinnige vorming van amateurs (geen dansscholen)
	Circus en variété
	Producenten van podiumkunst
	Dienstverlening voor uitvoerende kunst
	Vriendenkringen op het gebied van cultuur, fanclubs en overige Kunstbevordering
	Dansscholen
Creatieve industrie	Distributie van films en televisieproducties (creatieve ind)
	Productie van films (geen televisiefilms)
	Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie
	Productie van televisieprogramma's
	Maken en uitgeven van geluidsopnamen
	Fotografie
	Persagentschappen
	Architecten
	Industrieel ontwerp en vormgeving

Recreatie

Recreatie	Loterijen en kansspelen (geen amusementsautomaten) (recreatie)
	Kermisattracties
	Pret- en themaparken
	Dieren- en plantentuinen, kinderboerderijen
	Exploitatie van amusements- en speelautomaten
	Evenementenhallen
	Overige recreatie n.e.g. (geen jachthavens)
	Informatieverstrekking op het gebied van toerisme en reserveringsbureaus
	Jachthavens
	Verhuur van vakantiehuisjes en appartementen; jeugdherbergen en vakantiecampen
	Kampeerterreinen
	Overige logiesverstrekking

Sport

Binnensport	Zwembaden (binnensport)
	Individuele zaalsport
	Sporthallen, sportzalen en gymzalen
	Zaalsport in teamverband
	Kracht- en vechtsport
	Bowlen, kegelen, biljarten e.d.
	Denksport
	Overige binnensport en omnisport
	Sportscholen
Buitensport	Sportvelden (buitensport)
	Veldvoetbal
	Veldsport in teamverband (geen voetbal)
	Atletiek
	Tennis
	Paardensport en maneges
	Wielersport
	Auto- en motorsport
	Wintersport
	Overige buitensport
	Verzorgen van vistochten
	Hengelsport
	Zwem- en onderwatersport
	Roei-, kano-, zeil- en surfsport e.d.
	Zeil- en surfscholen
Overig sport	Overige sportaccommodaties (overig sport)
	Verhuur van sport- en recreatieartikelen
	Beroepssportlieden
	Overig sport- en recreatieonderwijs
	Supportersverenigingen (sport)
	Organiseren van sportevenementen
	Overkoepelende organen en samenwerkings- en adviesorganen op het gebied van sport
	Overige sportactiviteiten n.e.g.

Horeca en detailhandel

Horeca	Hotels e.d
	Eet- en drinkgelegenheden
Detailhandel	Detailhandel

